

Účasť občanov v územnom a stavebnom konaní

Centrum pre podporu miestneho aktivizmu

jún 2004

OBSAH:

1. Úvod	3
2. Konanie	4
2.1. Základné pravidlá konania (SP)	5
2.2. Kto je kto v územnom/stavebnom konaní (SZ)	6
2.2.1. Príslušnosť (SZ)	6
2.2.2. Účastníci/dotknuté orgány štátnej správy územného alebo stav. konania (SZ) ..	7
2.3. Priebeh konania a ďalšie súvislosti	9
2.3.1. Začatie konania (SZ+SP)	9
2.3.2. Výzva na doplnenie návrhu o potrebné údaje alebo podklady (SZ)	10
2.3.3. Doručovanie	11
2.3.4. Lehoty (SP)	12
2.3.5. Prerušenie/zastavenie konania (SZ+SP)	12
2.3.6. Oznámenie o začatí konania a výzva na vyjadrenie (SZ)	13
2.3.7. Vylúčenie - predpojatosť (SP)	14
2.3.8. Spájanie konaní/zlúčenie rozhodnutia (SZ)	14
2.3.9. Ústne pojednávanie (SZ+SP)	16
2.3.10. Opatrenie proti nečinnosti (SP)	19
2.3.11. Vyjadrenie k podkladom rozhodnutia	20
2.3.12. Stručná rekapitulácia práv účastníka konania	20
2.4. Rozhodnutie (SZ+SP)	21
2.4.1. Náležitosti rozhodnutia (SP)	21
2.4.2. Obsah rozhodnutí	21
2.4.3. Oznámenie územného rozhodnutia a stavebného povolenia (SP)	22
2.4.4. Právoplatnosť rozhodnutia (SP)	22
2.4.5. Platnosť rozhodnutia (SZ)	23
2.5. Opravné prostriedky (SP)	24
2.5.1. Odvolanie (SP)	24
2.5.2. Obnova konania (SP)	25
2.5.3. Preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania (SP)	26
2.5.4. Protest prokurátora (SP)	26
2.5.5. Správna žaloba (SP)	27
3. Záver	28
Vysvetlivky	29

1. ÚVOD

Stavba môže významne ovplyvniť svoje okolie. Vplyvy niektorých stavieb sa prejavajú veľmi ďaleko. Napríklad sadze a popolček z výškových komínov môžu v podobe kyslých dažďov poškodzovať prostredie stovky kilometrov od miesta svojho vzniku. Iná stavba zas môže zatieniť susedný pozemok, alebo zvýšenou dopravou zmeniť dovtedy pokojné prostredie na hlučnú štvrť. Stalo sa nevyhnutnosťou, aby sa stavby a rôzne významné činnosti¹⁾ povoľovali koordinovane, v širších súvislostiach, aby nepoškodzovali životné prostredie²⁾. A nevyhnutným sa stále viac a viac stáva aj to, aby povoľovanie stavieb nebolo len v rukách úzkej skupiny ľudí – investorov, vlastníkov pozemkov, úradníkov a politikov. Všetci sme konzumentmi³⁾ životného prostredia, všetkých sa nás dotýka efektívnosť (alebo neefektívnosť) verejných investícií, a globálne zmeny životného prostredia (spôsobené práve konkrétnymi stavbami a činnosťami) ovplyvňujú zdravie aj majetok všetkých obyvateľov. Preto je dôležité, aby rozhodovanie o stavbách bolo transparentné, aby sa doň mohli účinne zapojiť všetci, ktorých kvalitu života, práva, povinnosti, majetok... môže povoľovaná stavba ovplyvniť, aby výsledkom povolenia bola činnosť, ktorá je skutočne v súlade s princípmi trvalej udržateľnosti⁴⁾.

2. KONANIE

Povoľovanie stavieb upravujú mnohé predpisy. Niektoré z nich stanovujú pre stavby rôzne konkrétne podmienky (napríklad podmienky ochrany ovzdušia, vôd, technické vlastnosti stavby, podmienky umiestnenia stavby v území...). Takéto predpisy sú tzv. hmotnoprávne predpisy. Ďalšie predpisy zas upravujú proces povoľovania⁵), tak, aby bol spravodlivý, transparentný, aby rozhodovanie nemohlo byť svojvoľné. Proces môže byť pre konečný výsledok (povolenie stavby s podmienkami, alebo dokonca nepovolenie stavby) rovnako dôležitý, ako hmotnoprávne predpisy, ktoré stanovujú rôzne parametre a iné požiadavky. Neobjektívnym procesom je možné zmanipulovať akýkoľvek výsledok a keby chýbala možnosť nezávislej, spravodlivej nápravy úradníckeho rozhodnutia, keby tieto rozhodnutia určovali len úradníci alebo politici bez toho aby zohľadňovali rôzne podnety, návrhy alebo námietky účastníkov, bez skutočnej zodpovednosti za prípadné vzniknuté škody, tak by korupcia v oblasti povoľovania stavieb bola nepochybne jednou z „najlukratívnejších“ korupcií, navyiac veľmi dobre zamaskovanou (Autori týmto netvrdia, že korupcia v tejto oblasti nejestvuje.). **Proces, výsledkom ktorého je v našom prípade rozhodnutie stavebného úradu (územné rozhodnutie alebo stavebné povolenie), sa nazýva KONANIE.**

U nás sa stavby povoľujú najmä⁶) podľa zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len Stavebný zákon) v nasledovných základných etapách:

- **územné konanie**
- **stavebné konanie**
- **kolaudačné konanie**
- v určitých prípadoch možno vydať **dodatočné povolenie stavby**, alebo rozhodnúť **o odstránení stavby**

Verejnosť môže budúcnosť stavby významne ovplyvniť práve v prvých dvoch povoľovaniach – v územnom a stavebnom konaní, ktoré majú napriek mnohým odlišnostiam aj viaceré prvky spoločné. Preto sa osobitne budeme zaoberať procesom povoľovania⁷), a osobitne si povieme o cieľoch, úlohách a niektorých osobitostiach územného a stavebného konania.

Pre bežného občana, ktorý sa ocitne v nejakom povoľovacom procese, býva mätúce, že jednotlivé kroky povoľovania sú niekedy dané samotným hmotnoprávnym predpisom - v tomto prípade zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku - **Stavebným zákonom** a niekedy zas vyplývajú zo všeobecného predpisu, ktorý upravuje proces konania – zo zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - **Správny poriadok**⁸).

Vo všeobecnosti môžeme povedať že konanie, v ktorom sa má vydať územné rozhodnutie alebo stavebné povolenie, prebieha v niekoľkých základných krokoch, ktoré uvádzame.

Upozorňujeme, že postupnosť krokov slúži iba na základnú orientáciu. Neraz postup úradu alebo možnosti jednotlivých zúčastnených strán v konaní nemusia byť jednoznačné. V prípade problémov či nejasností, možno niekedy nájsť odpoveď v komentároch ku správne mu poriadku a v rozhodnutiach súdov, najvhodnejšie je konzultovanie problémov s právnikom.

Základné kroky územného a stavebného konania - niektoré upravuje stavebný zákon (ďalej „SZ“), niektoré správny poriadok (ďalej „SP“):

- Začatie konania
- Možnosť výzvy na doplnenie návrhu potrebnými údajmi alebo podkladmi spolu s prerušením konania
- Možnosť zastavenia konania - ak navrhovateľ nedoplnil neúplné podanie

- Oboznámenie účastníkov o začatí konania s výzvou na vyjadrenie
 - možnosť návrhu na vylúčenie pracovníka správneho orgánu (rozhoduje nadriadený)
 - rozhodnutie o vylúčení
- Nariadenie ústneho pojednávania (oznámenie osobne alebo verejnou vyhláškou), alebo stanovenie termínu na námietky
- Možnosť oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia, nazerať do spisov, navrhnúť nové dôkazy a vyjadrovať sa k návrhu, klásť znalcom otázky...
- Ústne pojednávanie a stanoviská účastníkov
- Možnosť predĺženia lehoty
- Možnosť navrhnúť opatrenia proti nečinnosti
- **Vydanie rozhodnutia**
- Doručenie rozhodnutia
- Možnosť odvolať sa
 - odvolacie konanie
 - rozhodnutie odvolacieho orgánu
- Právoplatnosť rozhodnutia
- Vykonateľnosť rozhodnutia
- Možnosť navrhnúť obnovu konania
- Samostatné konanie o obnove konania
- Rozhodnutie o obnove konania
- Nové, obnovené konanie vo veci
- Možnosť preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania
- Možnosť obrátiť sa s podnetom na prokuratúru a protest prokurátora
- Možnosť domáhať sa nápravy na súde tzv. správnu žalobou.

Podrobnosti o jednotlivých krokoch konania (územného alebo stavebného) s rôznymi skúsenosťami uvádzame v ďalších častiach manuálu.

2.1. ZÁKLADNÉ PRAVIDLÁ KONANIA⁹⁾ (SP)

Na územné aj stavebné konanie sa vzťahujú¹⁰⁾ aj základné pravidlá konania, o ktorých hovorí správny poriadok. Niektoré sú veľmi dôležité. Napríklad tieto :

- Orgány sú povinné
 - postupovať v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi
 - chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb
 - postupovať v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy
 - poskytovať účastníkom konania a iným, ktorých sa konanie týka pomoc a poučenie, aby pre neznalosť predpisov neutrpeli v konaní ujmu
 - svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, vybaviť ju včas, bez zbytočných prietáhov a s použitím najvhodnejších prostriedkov
 - dbať na hospodárnosť konania
 - zrozumiteľne a včas informovať verejnosť (na úradnej tabuli, na internete, iným vhodným spôsobom) o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti.
- Rozhodnutie má vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.
- Všetci účastníci majú v konaní rovnaké procesné práva, okrem niektorých osobitostí¹¹⁾.
- ...

Možnosti verejnosti

Porušenie základných pravidiel môže v niektorých prípadoch veľmi významne ovplyvniť výsledok konania. Niekedy môže ísť dokonca o takú chybu, ktorá môže byť dôvodom na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia.

Skúsenosti

Základné pravidlá sú zásady, v zmysle ktorých sa vykladajú ostatné ustanovenia správneho poriadku. Platia pre celé správne konanie, teda napríklad nielen pre orgány rozhodujúce v prvom stupni, ale aj pre odvolacie orgány.

Skúsenosť je taká, že najmä odvolacie orgány ich často nedodržiavajú. Autorom je známych niekoľko prípadov, kedy samotné ministerstvo, či už ako druhostupňový orgán, alebo v mimoodvolacom konaní, nedalo účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia. Tak sa môže stať, že druhostupňové rozhodnutie nevychádza zo spoľahlivo zisteného stavu, lebo jednoducho nemusí vychádzať z úplných podkladov. Keďže druhostupňové rozhodnutie je vykonateľné, sklamanému účastníkovi ostávajú k dispozícii už len mimoriadne opravné prostriedky, resp. sa môže domáhať spravodlivosti zložitou cestou, napríklad podnetom na prokuratúru, správnu žalobou na súd, prípadne podaním na ústavný súd, podľa charakteru rozhodnutia. Stavba sa však väčšinou uskutoční a aj keby sa dodatočne preukázal rozpor so zákonmi, stav zvyčajne nemožno vrátiť do doby pred povolením stavby.

2.2. KTO JE KTO V ÚZEMNOM/STAVEBNOM KONANÍ (SZ)

2.2.1. Príslušnosť (SZ)

Občania nie vždy vedia, ktorý orgán je vlastne oprávnený v určitej veci rozhodovať.

Na územné a stavebné konanie je príslušný stavebný úrad.

- Stavebné úrady môžeme rozdeliť na:
- stavebný úrad všeobecný
- špeciálne stavebné úrady
- vojenské stavebné úrady
- iné stavebné úrady

Všeobecným stavebným úradom je od 1.1.2003¹²⁾ obec, a teda orgán zodpovedný za územné konanie, ktorý vydáva **ÚZEMNÉ ROZHODNUTIE** je obec. Obec je zároveň orgánom, ktorý vydáva **STAVEBNÉ POVOLENIE** pre väčšinu stavieb. Najvyšším výkonným orgánom obce je starosta¹³⁾, ktorý rozhoduje v mene obce v územnom aj v stavebnom konaní – vydáva územné rozhodnutie a stavebné povolenie. Pôsobnosť stavebného úradu nie je samosprávnou pôsobnosťou, ale je preneseným výkonom štátnej správy¹⁴⁾. Znamená to, že obec môže túto pôsobnosť vykonávať len v takom rozsahu a spôsobom, ktorý ustanovuje zákon¹⁵⁾ a znamená to aj to, že odvolacím orgánom voči rozhodnutiam obce je krajský stavebný úrad¹⁶⁾.

Konanie vedie stavebný úrad, ktorý môže byť buď v obci samotnej (najmä mestá majú vlastné úrady), alebo viaceré obce vytvoria spoločnú úradovňu. Dôvodom býva okrem ekonomiky aj nevyhnutnosť predpísaných kvalifikačných predpokladov pracovníkov úradu.

V niektorých prípadoch môže byť stavebným úradom krajský stavebný úrad (prvostupňovým orgánom v územnom a stavebnom konaní), napríklad vtedy, ak sa jedná o technicky náročnú alebo neobvyklú stavbu, alebo o opatrenie s väčšími alebo rozsiahlejšími účinkami na životné prostredie v ich okolí¹⁷⁾. Zároveň je potrebné upozorniť na to, že ak obec je navrhovateľom, stavebníkom alebo vlastníkom stavby, krajský stavebný úrad určí, ktorý stavebný úrad vykoná konanie a vydá rozhodnutie¹⁸⁾.

Stavebný zákon stanovuje, kedy **STAVEBNÉ POVOLENIE** na niektoré stavby vydávajú **špeciálne stavebné úrady**¹⁹⁾. Čiže územné rozhodnutie vydáva obec a stavebné povolenie špeciálny stavebný úrad, ktorým môže byť napríklad :

- Letecký úrad (pre letiská, stavby v územnom obvode letísk, letecké pozemné zariadenia)
- Dráhový úrad (pre výstavbu železníc, lanoviek...)
- Krajský úrad životného prostredia – odbor vodného hospodárstva (pre niektoré vodné stavby, napríklad priehrady)
- Krajský úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie - cesty I. triedy
- Ministerstvo dopravy a spojov SR - rýchlostné komunikácie a diaľnice.

Orgány Ministerstva obrany ako **vojenské stavebné úrady** vykonávajú pôsobnosť stavebných úradov podľa Stavebného zákona - s výnimkou vyvlastnenia - na území vojenských obvodov.

Poslednou skupinou sú **iné stavebné úrady**, ktoré vykonávajú pôsobnosť stavebných úradov v špecifických oblastiach. Nie sú však príslušné na územné rozhodovanie a vyvlastňovanie. Pojem iné stavebné úrady zastrešuje:

- Ministerstvo obrany - pre stavby Vojenskej správy mimo vojenských obvodov
- Ministerstvo vnútra - pre stavby pre bezpečnosť štátu
- Ministerstvo spravodlivosti - pre stavby Zboru väzenskej a justičnej stráže
- Ministerstvo hospodárstva - pre stavby uránového priemyslu

2.2.2. Účastníci/dotknuté orgány štátnej správy územného alebo stavebného konania (SZ)

Uvádza ich stavebný zákon s odlišnosťami pre územné a stavebné konanie²⁰⁾. V tejto časti uvádzame orientačný prehľad účastníkov.

- **Navrhovateľ**. Je ten, kto žiada o vydanie územného či stavebného povolenia (nie je stanovené, že navrhovateľom môže byť len investor). V stavebnom konaní sa navrhovateľ nazýva stavebníkom.

Obec je účastníkom územného konania²¹⁾ alebo v pozícii DOŠS v stavebnom konaní²²⁾ v prípade, ak nie je stavebným úradom (napr. ak je stavebným úradom Krajský stavebný úrad).

Účastníkom je aj **ten, komu také postavenie vyplýva z osobitných predpisov**. Stavebný zákon ako príklad uvádza:

- **občianske združenie**, ktoré vzniklo v procese EIA²³⁾
- Názor autorov tohto manuálu, ktorý sa ťažko presadzuje v praxi, je ten, že účastníkom je aj **ten, kto tvrdí** v súlade s ust. § 14 ods. 1 správneho poriadku, že môže byť vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak.
- **Právnické a fyzické osoby**, ktorých vlastnícke alebo iné práva k pozemkom alebo stavbám, ako aj k susedným pozemkom a stavbám²³⁾ vrátane bytov môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté. Pod týchto účastníkov patria aj vlastníci alebo správcovia rôznych inžinierskych sietí, ako napríklad plynu, vodovodov a kanalizácie, električky, telekomunikácií a pod. Presnejšie názvy nepovažujeme za potrebné uvádzať, nakoľko sa sústavne menia nielen podľa regionálnej pôsobnosti ale aj v dôsledku prebiehajúcich vlastníckych zmien.
- Účastníkmi územného konania **NIE SÚ NÁJOMCOVIA** bytov a nebytových priestorov²⁴⁾
- V stavebnom konaní sú účastníkmi ešte stavebný dozor príp. kvalifikovaná osoba a projektant.

- V konaní chránia rôzne záujmy aj **DOTKNUTÉ ORGÁNY ŠTÁTNEJ SPRÁVY** (ďalej len DOŠS), ktorým takéto postavenie vyplýva z osobitných zákonov. Tieto orgány môžu byť odlišné v územnom a stavebnom konaní. Sú to najmä tieto :
 - Orgány ochrany ovzdušia – môže to byť obvodný úrad životného prostredia – (ďalej len OÚ ŽP), krajský úrad životného prostredia (KÚ ŽP), alebo aj obec – pre malé zdroje znečisťovania ovzdušia
 - Orgány ochrany vôd
 - Orgány odpadového hospodárstva (najčastejšie OÚ ŽP)
 - Orgány hygieny (najčastejšie regionálny úrad verejného zdravotníctva v územnom konaní, v stavebnom konaní je DOŠS len vtedy, ak si túto požiadavku vymedzí v záväznom posudku vydanom v územnom konaní)
 - Orgány ochrany prírody a krajiny (najčastejšie OÚ ŽP), stanovisko dáva v určitých prípadoch aj SAŽP, ktorá je ale iba poradným orgánom, nie je DOŠS)
 - Obvodný pozemkový úrad
 - Obvodný lesný úrad
 - Orgány dopravy - obvodný úrad dopravy, krajský úrad dopravy, obec
 - Hasičský a záchranný zbor
 - Vojsko – správa nehnuteľného majetku
 - Úrad pre reguláciu štátnych sieťových odvetví
 - Krajský pamiatkový úrad
 - Technická inšpekcia (pre stavby s veľkým počtom výskytu ľudí, k tzv. inteligentným budovám, zložitým strojným, technickým či technologickým zariadeniam). V kolaudačnom konaní k takýmto stavbám je DOŠS aj inšpektorát práce.
 - Orgány civilnej ochrany

DOŠS sa v územnom alebo stavebnom konaní spravidla vyjadrujú, ale v niektorých prípadoch môže mať ich vyjadrenie aj podobu posudku alebo rozhodnutia, ktoré sú výsledkom samostatného správneho konania (napríklad posudok okresného hygienika – po novom regionálneho úradu verejného zdravotníctva).

Presné názvy DOŠS opäť nepovažujeme za potrebné uvádzať, taktiež podliehajú súčasným zmenám, končí éra okresných úradov, ktorých kompetencie preberajú iné, novo vytvorené špecializované úrady.

Opomenutie niektorého z povinných účastníkov môže byť dokonca aj dôvodom na obnovu konania²⁵.

Možnosti verejnosti

Občianske združenie

Osobitné postavenie má v povoľovaní stavby, ktorá bola posudzovaná v procese EIA, združenie, ktoré vzniklo podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie č. 127/1994 Z. z. Územné aj stavebné konania (aj tie stavebné konania, v ktorých stavebné povolenie vydávajú špeciálne stavebné úrady, vojenské stavebné úrady a iné stavebné úrady), sú povoľovaním stavieb. V takých prípadoch je ich účastníkom občianske združenie, ktoré vzniklo v procese EIA²⁶.

Podľa názoru autorov, je povoľovaním každé rozhodovanie o povolení stavby (nielen územné alebo stavebné), aj také, ktoré v správnom konaní (ako podklad k územnému či stavebnému rozhodnutiu) vydáva niektorý DOŠS (napríklad posudok hygienika a pod.). Pokiaľ príslušný povoľujúci orgán v konaní opomenul prizvať združenie, je združenie oprávnené žiadať o účasť v konaní. Niekedy môže byť prospešné, ak sa združenie iniciatívne zaujíma na stavebnom úrade, či nedochádza (alebo v akom rozsahu prebieha) ďalšie povoľovanie činnosti, ktorá bola posúdená v procese EIA.

Vlastník susednej stavby

V prípade účastníkov konania – vlastníkov susedných stavieb, je dôležité porozumieť definícii „susednej stavby“. Susednou stavbou môže byť totiž aj stavba na pozemku, ktorý nemá spoločnú hranicu so stavebným pozemkom, ale ktorej užívanie môže byť navrhovanou stavbou dotknuté. Napríklad dom na druhej strane ulice môže byť novým domom zatienený, alebo skládka odpadov môže zápachom znehodnotiť bývanie v širokom okolí.

Najširšia verejnosť

Aj tá najširšia verejnosť však môže mať niekedy záujem o účasť v územnom či stavebnom konaní. Môže ísť napríklad o združenie, ktoré sa venuje urbanizmu, kultúrnym tradíciám, ochrane prírody a krajiny a pod., alebo konkrétni občania (fyzické osoby), ktorí síce nie sú bezprostrednými susedmi, ale sú presvedčení, že navrhovaná stavba bude priamo ovplyvňovať ich práva alebo povinnosti.

Aké má možnosti takáto verejnosť?

Môže sa pokúsiť uplatňovať svoje názory spoluprácou s niektorým z účastníkov, napríklad majiteľom susedného pozemku alebo stavby, prípadne s občianskym združením, ak vzniklo v procese EIA.

Ak môže byť verejnosť navrhovanou stavbou skutočne ovplyvnená, môže sa o účasť v konaní uchádzať priamo. V súlade s ust. § 14 ods. 1 správneho poriadku môže stavebnému úradu tvrdiť, že jej práva a povinnosti sú navrhovanou stavbou priamo dotknuté (ale musí ísť o konkrétnu fyzickú, alebo právnickú osobu, nemôže ísť napríklad o občiansku iniciatívu vzniknutú v procese EIA - ktorá nemá právnu subjektivitu). Takéto osoby sa stávajú účastníkmi povoľovania až do času, kým sa preukáže opak, resp. kým príslušný úrad právoplatne nerozhodne, že nie sú účastníkmi²⁷⁾ Pokým sú účastníci, môžu uplatňovať všetky práva účastníka, o ktorých si povieme si ďalej.

Skúsenosti

Ani stavebné úrady (či už obec, KÚ, alebo špeciálny stavebný úrad) nie vždy považujú združenie, ktoré vzniklo v procese EIA za riadneho účastníka stavebného konania. Dokonca sú známe prípady, kedy sa na združenie pozabudlo aj v územnom konaní. Problémom pre verejnosť môže byť rozdrobenie povoľovania pôvodne jedného zámeru rozsiahlej stavby, ktorá bola ako jeden celok posudzovaná v procese EIA, na niekoľko desiatok samostatných objektov so samostatnými povoľovaniami podľa rôznych predpisov²⁸⁾ A odlišný názor na účasť verejnosti v povoľovaní môžu mať aj DOŠS, ktoré vydávajú rozhodnutia slúžiace ako podklad v územnom či stavebnom konaní²⁹⁾

2.3. PRIEBEH KONANIA A ĎALŠIE SÚVISLOSTI

2.3.1. Začatie konania (SZ+SP)

Začiatok územného konania je presne upravený v stavebnom zákone³⁰⁾. Okamih začatia stavebného konania nie je v zákone presne upravený a teda sa naň vzťahuje § 18 správneho poriadku. Pre územné aj stavebné konanie stavebný zákon definuje vlastnosti aj obsah návrhu na vydanie územného rozhodnutia aj žiadosti o stavebné povolenie, podrobnosti uvádza vyhláška č. 453/2000 Z. z.

Územné konanie môže začať :

- na písomný návrh účastníka alebo
- z podnetu stavebného úradu alebo
- z podnetu iného orgánu ŠS.

Stavebné konanie začína na základe žiadosti o stavebné povolenie.

Možnosti verejnosti

Verejnosť, ktorá je účastníkom územného či stavebného konania a je informovaná o jeho začatí, môže najmä preskúmať, či navrhovateľ v podaní splnil všetky potrebné náležitosti³¹⁾

Niekedy sa stane, že sa začne povoľovanie stavby, na ktoré sa vyžaduje EIA, hoci navrhovateľ si povinnosť nesplnil a posudzovanie sa neuskutočnilo. Vtedy verejnosť môže upozorniť stavebný úrad na porušenie zákona č. 127/1994 Z. z., nakoľko v povoľovaní chýba povinný podklad – záverečné stanovisko³²⁾ a zároveň môže navrhnúť zastavenie konania (územného či stavebného).

Niekedy sa realizujú čierne stavby. Verejnosť môže dať stavebnému úradu podnet, najlepšie písomný. Pritom môže byť buď účastníkom konania, alebo to môže tvrdiť, alebo stavebný úrad preverí skutočnosť a začne konanie z vlastného podnetu. V takomto prípade však nepôjde o územné ani stavebné konanie, ale o konanie o dodatočnom povolení stavby³³⁾. Pre stavby, ktoré vyžadujú posúdenie v procese EIA by stavebný úrad mal stavbu zastaviť, vyzvať vlastníka stavby na predloženie dokladov (aj so záverečným stanoviskom) a po jej posúdení rozhodnúť o odstránení, jedine v prípade ak je stavba vo verejnom záujme, ju môže úrad dodatočne povoliť.

Vhodné je, aby verejnosť všetky návrhy či podnety dávala písomne a tak, aby bolo možné preukázať aj ich doručenie stavebnému úradu. Prípadne je možné podať podnet ústne na úrade a vyžiadať si zápis.

Skúsenosti

Stavebné úrady bývajú neraz voči stavebníkovi tolerantné. I keď žiadosť nespĺňa náležitosti, leží na úrade, postupne sa doplňa. Problémom pri takomto tolerantnom postupe úradu je skutočnosť, že začiatok konania nemusí byť vôbec zřejmý.

Okamih začatia konania je dôležitý najmä preto, aby sa plnili lehoty a nedochádzalo k zbytočným prieťahom v konaní.

2.3.2. Výzva na doplnenie návrhu o potrebné údaje alebo podklady (SZ)

Ak návrh na vydanie územného rozhodnutia aj žiadosť o stavebné povolenie neobsahujú predpísané náležitosti, stavebný úrad je povinný vyzvať navrhovateľa, resp. stavebníka, aby ich doplnil, inak konanie zastaví³⁴⁾.

Možnosti verejnosti

Ak verejnosť je účastníkom konania a návrhy nespĺňajú predpísané náležitosti, môže ako účastník žiadať, aby stavebný úrad dodržal zákonný postup a určil navrhovateľovi lehotu na doplnenie podania a v prípade jej nesplnenia aby prerušil konanie.

Túto možnosť má len ten, kto vie o začatí konania a kto je jeho účastníkom, alebo to o sebe tvrdí³⁵⁾.

Skúsenosti

Návrh na vydanie územného rozhodnutia, či žiadosť o stavebné povolenie, neraz nespĺňajú predpísané náležitosti. Ak stavebný úrad neurobí jednoznačný úkon, nestanoví lehotu na doplnenie a v prípade jej nesplnenia nepreruší konanie, jeho postup je v rozpore so zákonom.

2.3.3. Doručovanie

Doručovanie dôležitých písomností do vlastných rúk³⁶⁾ (SP) je nevyhnutné. Možno sa v niektorých prípadoch javí ako zbytočne nákladná byrokracia, ale stavebný úrad musí postupovať tak, aby vedel preukázať, či dodržal zákonné postupy voči všetkým účastníkom konania aj DOŠS.

V niektorých prípadoch sa určité informácie doručujú verejnou vyhláškou³⁷⁾ (SZ):

- niektoré prípady začatia územného konania a oznámenia územného rozhodnutia
- niektoré prípady začatia stavebného konania a oznámenia stavebného povolenia.

Oznámenie verejnou vyhláškou znamená zverejnenie spôsobom v mieste obvyklým na 15 dní a posledný deň je dňom zverejnenia. Za spôsob v mieste obvyklý sa považuje zverejnenie na úradnej tabuli, ale aj iným, v mieste obvyklým spôsobom, napríklad v miestnej tlači alebo rozhlase a pod.

Možnosti verejnosti

Informovanosť o konaní je nevyhnutným predpokladom účinného zapojenia verejnosti do povoľovania. O tom, v akej podobe sa môže verejnosť do konania zapojiť, sme hovorili v časti 2.2.2. o účastníkoch.

Ak sa informácia zverejnená verejnou vyhláškou aj skutočne má dostať k adresátovi, je potrebných niekoľko predpokladov: na stavebnom úrade pôsobia zodpovední úradníci, v obci funguje dobrý informačný systém (v optimálnom prípade je učený všeobecne záväzným nariadením - VZN o informačnom systéme), úradná tabuľa je umiestnená na verejne prístupnom mieste³⁸⁾, platí dobrý rokovací poriadok, umožňujúci občanom vystupovať na zasadnutiach obecných zastupiteľstiev. Neposledným predpokladom je aj aktívna, pozorná verejnosť, ktorá sleduje a hodnotí dianie v obci, prácu politikov aj úradníkov. O informáciách a ich zverejňovaní sme detailne hovorili v manuáloch o EIA aj Územnom plánovaní.

V prípade stavieb, ktoré boli posudzované v procese EIA nezaškodí, ak sa združenie, či iniciatíva, budú priebežne informovať na stavebnom úrade, čo je nové. Termín začatia územného či stavebného konania zámeru, ktorý bol posudzovaný v procese EIA, nie je ničím stanovený. K povoľovaniu stavby môže dôjsť aj niekoľko rokov po posudzovaní, alebo dokonca nemusí nastať vôbec, napríklad vtedy, ak si to navrhovateľ z rôznych dôvodov rozmyslel.

Už sme spomínali, že opomenutie účastníka, alebo zverejnenie povinnej informácie v rozpore so zákonom, môže byť za istých okolností dôvod na zrušenie rozhodnutia. Ak stavebný úrad neinformoval o konaní niektorého účastníka, napríklad občianske združenie z procesu EIA, a neuvažuje s ním ako s riadnym účastníkom, neoznámil mu termín ústneho konania alebo lehotu na podávanie pripomienok, neinformuje o dôležitých skutočnostiach..., môže sa účastník hlásiť o svoje práva v konaní (pokiaľ nebolo ukončené). O konaní sa však takýto opomenutý účastník musí nejako dozvedieť. Ak chybným postupom úradu neboli zohľadnené v konaní nejaké dôležité skutočnosti, verejnosť sa môže domáhať nápravy nielen v odvolacom konaní, ale v niektorých prípadoch aj návrhom na obnovu konania³⁹⁾ či v mimoodvolacom konaní⁴⁰⁾. Stavebný úrad, ktorý nedoručuje dôležité písomnosti do vlastných rúk, alebo obec, ktorá nemá dobrý informačný systém a dôkladnú evidenciu zverejňovaných oznamov, nevedia preukázať, že v konaní sa dôležité informácie skutočne dostali až k účastníkom.

Skúsenosti

Oznamovanie dôležitých informácií účastníkom býva achilovou päťou územných aj stavebných konaní. Obce trpia nedostatkom prostriedkov a doručovanie do vlastných rúk je drahé. Úradné tabule bývajú často na úradoch a prístupné sú len cez stránkové hodiny. Ani pravidelné zverejňovanie zrozumiteľných informácií na úradnej tabuli, v rozhlase, televízii prípadne miestnych občasných, s ich riadnou evidenciou, nebýva samozrejmosťou.

Z našich skúseností vyplýva, že verejnosť má často veľmi zlý prístup k mnohým dôležitým informáciám, ktoré by mali byť zverejňované povinne. Spolahlivý spôsob získania informácie je najmä vlastná iniciatíva verejnosti. Sústavné aktívne sledovanie diania v obci, od programov zastupiteľstva, cez úradnú tabuľu, až po využívanie zákona o slobodnom prístupe k informáciám a dotazovanie sa na stavebnom úrade, je však nereálne. Pomôcť môže preto najmä vytvorenie dobrého informačného systému v obci a prijatie účinného VZN.

2.3.4. Lehoty (SP)

Pre niektoré kroky správnych orgánov sú dôležité lehoty. Jednak ide o lehoty, ktoré priamo stanovuje stavebný zákon, napríklad lehoty na vyjadrenia účastníkov, na zverejnenia oznamov, alebo lehoty, ktoré môže určiť stavený úrad (napríklad na doplnenie neúplných žiadostí). Dôležitá však býva aj lehota v ktorej by mal úrad o veci rozhodnúť, alebo lehota na podanie odvolania, lehota v ktorej je možné preskúmať rozhodnutie mimo odvolacieho konania, alebo lehota v ktorej je možné požiadať o preskúmanie rozhodnutia súd správnou žalobou. Tie lehoty, ktoré nestanovuje priamo stavebný zákon, určuje správny poriadok a aj občiansky súdny poriadok⁴¹⁾.

Možnosti verejnosti/niektoré dôležité lehoty:

- V niektorých prípadoch lehota na stanovenie ústneho konania alebo lehota na podávanie pripomienok nesmie byť kratšia ako **7 dní**⁴²⁾
- Stavebný úrad (aj odvolací orgán) by mal vo veci rozhodnúť do **30 dní**, v zložitých prípadoch do **60 dní**⁴³⁾
- Odvolanie je možné podať do **15 dní** od doručenia rozhodnutia⁴⁴⁾
- Chybné rozhodnutie možno v obnovenom konaní, alebo v preskúmaní mimo odvolacieho konania napraviť **do 3 rokov**⁴⁵⁾
- Správnu žalobu na súd možno podať **do 2 mesiacov** od doručenia rozhodnutia⁴⁶⁾

2.3.5. Prerušenie/zastavenie konania (SZ+SP)

Stavebný úrad je povinný začaté územné a stavebné konanie zastaviť, ak navrhovateľ v stanovenej lehote neodstránil niektoré významné nedostatky podania.⁴⁷⁾ Konanie však môže byť zastavené aj neskôr, z dôvodov ktorý uvádza Správny poriadok.⁴⁸⁾

Konanie sa zastavuje rozhodnutím⁴⁹⁾, voči ktorému sa možno, alebo nemožno odvolať, podľa dôvodov zastavenia⁵⁰⁾. Žiadateľ o územné rozhodnutie či stavebné povolenie môže byť v niektorých prípadoch presvedčený, že dôvody na zastavenie konanie nenastali, že podanie spĺňa predpísané náležitosti a že požiadavky stavebného úradu sú neoprávnené.

Stavebný úrad však za určitých okolností môže konanie aj prerušiť, taktiež rozhodnutím, proti ktorému sa však nemožno odvolať.⁵¹⁾

Možnosti verejnosti

Hovorili sme o nich v časti 3.2. V prípade, ak je verejnosť účastníkom konania, môže stavebný úrad upozorniť, že nastala taká situácia, kedy je jeho povinnosťou zastaviť konanie. V niektorých iných prípadoch môže účastník navrhnúť prerušenie konania (napríklad vtedy, ak je potrebné vyriešiť nejakú predbežnú otázku – o ktorej je však nemôže rozhodnúť stavebný úrad, ale iný správny orgán - napríklad v zisťovacom konaní sa za určitých okolností môže rozhodovať o tom, či sa vyžaduje posúdenie v procese EIA alebo nie).

Následne, po uplynutí dôvodov na prerušenie konania, stavebný úrad o tom informuje všetkých účastníkov, opäť oznámením do vlastných rúk.

Skúsenosti

Sú rôznorodé. Niekedy, najmä vo vypätých konaniach, kde sa rozhoduje o významných činnostiach či stavbách s možnými závažnými ekonomickými dôsledkami či vplyvmi na ŽP, môžu byť aj úradníci alebo ďalší účastníci v značnom psychickom tlaku a môže dôjsť k rôznym skratovým situáciám a k porušeniam pravidiel.⁵²⁾

2.3.6. Oznámenie o začatí konania a výzva na vyjadrenie (SZ)

O začatí územného a stavebného konania sme už hovorili. Dôležité však je, že stavebný úrad je povinný v oznámení o začatí konania účastníkov upozorniť, že námietky môžu uplatniť najneskôr pri ústnom konaní, inak na ne neprihliadne.⁵³⁾ A ak upustí od ústneho konania, je povinný oznámiť lehotu na podávanie námietok.⁵⁴⁾

V prípade územného konania nie je určená lehota medzi oznámením o začatí konania a termínom ústneho pojednávania. Ak sa od ústneho konania upustilo, lehota na pripomienky musí byť najmenej sedem dní.

V prípade stavebného konania je stanovená lehota medzi oznámením o začatí konania a ústnym konaním najmenej sedem dní. V prípade upustenia od ústneho konania nie je lehota stanovená, určuje ju stavebný úrad.

Zo stavebného zákona vyplýva, akoby DOŠS mali oproti ostatným účastníkom stavebného konania výhodu. Ak o to požiadajú, stavebný úrad je povinný predĺžiť im lehotu na vyjadrenie.⁵⁵⁾ Podľa názoru autorov, v prípade, ak stavebný úrad predĺži lehotu niektorému DOŠS, mal by lehotu rovnako predĺžiť aj ostatným účastníkom konania.⁵⁶⁾

Pokiaľ sa niektorí z DOŠS v stanovenej lehote nevyjadria, predpokladá sa, že s návrhom súhlasí.

Možnosti verejnosti

Ak oznámenie neobsahuje predpísané upozornenie alebo stanovenie lehoty, účastníci môžu (preukázateľným spôsobom) upozorniť stavebný úrad, že nespĺnil svoju povinnosť a požiadať o určenie lehoty na ústne konania alebo vyjadrenie.

V prípadoch, keď stavebný zákon vyžaduje sedem dňové lehoty medzi doručením oznámenia a lehotou na ústne konanie (alebo pripomienky) sa niekedy stane, že skutočná lehota je kratšia. Účastník, ktorý je v časovom strese môže požiadať o nový termín, ale je vhodné v odôvodnení žiadosti podrobne zdokladovať nesplnenie lehoty (napríklad fotokópiou doručienky).

Ak úrad upustil od ústneho konania, účastníci nemusia stanovisko doručovať v predpísanej lehote osobne na stavebný úrad, ale môžu ho odovzdať na pošte.⁵⁷⁾ Je vhodné, ak na to telefonicky upozornia stavebný úrad.

Niekedy sa stane, že stavebný úrad neoznámia začatie konania niektorému účastníkovi, alebo niekomu, kto o sebe tvrdí že je účastníkom konania a títo sa dozvedia s o termíne ústneho konania či o lehote na pripomienky neskôr. Ich právo na ústne konanie alebo sedemdňovú lehotu by bolo porušené. Aby nebolo pochyb, že majú záujem vyjadriť sa k veci a ak majú závažné dôvody, môžu požiadať stavebný úrad o tzv. doplnkové ústne konanie, alebo o predĺženie lehoty na pripomienky. Žiadosť môžu zdôvodniť rovnakými právami všetkých účastníkov.⁵⁸⁾

Skúsenosti

V tejto etape zvyknú stavebné úrady konať rýchlo. Porušenie sedemdnových lehôt z rôznych dôvodov býva pomerne časté. Účastníci sa niekedy v časovom strese ani nestihnú oboznámiť s podkladmi, ani doručiť svoje námietky. V takomto strese, zavinenom nesprávnym postupom stavebného úradu, však niektorí účastníci konali aj inak. Preukázateľným spôsobom upozornili úrad na porušenie svojich práv a požiadali o zmenu termínu ústneho konania (alebo lehoty na vyjadrenie, alebo o doplnkové ústne konanie). V praxi sa už stalo, že stavebný úrad na základe takejto žiadosti zmenil lehotu ústneho konania.

2.3.7. Vylúčenie - predpojatost' (SP)

Správny poriadok upravuje možnosť vylúčiť predpojatého pracovníka z konania.⁵⁹⁾ Týka sa to konania všeobecne, teda aj územného aj stavebného konania.

Po podnete účastníka musí nadriadený pracovník rozhodnúť, či dotýčny pracovník bude vylúčený z ďalšieho konania, alebo nie.

Správny poriadok hovorí síce o predpojatých pracovníkoch (v našom prípade ide o takých pracovníkov stavebného úradu, ktorí môžu skutočne ovplyvniť výsledok konania), ale sporná býva niekedy aj objektivita, resp. nezaujatost' starostu, ktorý zastupuje obec a je správnym orgánom, ktorý podpisuje rozhodnutie.

Možnosti verejnosti

Oznamovať skutočnosti, ktoré nasvedčujú vylúčeniu z konania, môže každý účastník, napríklad ak vie, že príslušný úradník, alebo starosta je v blízkom rodinnom vzťahu k navrhovateľovi. Starosta však nie je pracovníkom, ale je správnym orgánom. Čiastočne možnú zaujatost' starostu rieši stavebný zákon, ale iba v prípadoch, ak je stavebníkom samotná obec, ktorá by ako stavebný úrad mala sama sebe vydať povolenie⁶⁰⁾. V takých prípadoch Krajský stavebný úrad určí, kto vykoná konanie a vydá rozhodnutie. Verejnosť teda môže upozorniť Krajský stavebný úrad, najmä ak obec realizuje vlastné stavby bez povolenia, alebo na základe povolenia, ktoré si vydala sama.

Skúsenosti

Autorom zatiaľ rozsiahlejšie skúsenosti chýbajú. Ale presun pôsobnosti stavebných úradov zo štátnej správy na samosprávu prinesie častejší výskyt problémov s nestrannosťou povolujuceho orgánu. V miestnych podmienkach občania zvyčajne lepšie poznajú rôzne väzby a vzťahy medzi navrhovateľmi, úradníkmi, DOŠS, starostami, prípadne dodávateľmi stavby. V doteraz známych prípadoch sa nepodarilo zabezpečiť nekonfliktnosť, resp. nepredpojatost' konania z dôvodu, keď sa predpokladala predpojatost' starostu, nakoľko príslušný ani nadriadený orgán nesúhlasil z možnosťou vylúčenia starostu z konania. Správny poriadok totiž hovorí len o možnom vylúčení pracovníka správneho orgánu, nie o vylúčení jeho štatutára.

2.3.8. Spájanie konaní/zlúčenie rozhodnutia (SZ)

Stavebný zákon umožňuje spájať územné aj stavebné konanie aj s inými konaniami potrebnými pre umiestnenie alebo uskutočnenie stavby.⁶¹⁾

Ale spájanie územného konania o umiestnení stavby so stavebným konaním je možné jedine v presne stanovených prípadoch a to :

- pri jednoduchej stavbe alebo jej prístavbe a nadstavbe aj to len v prípade, že podmienky ich umiestnenia sú jednoznačné⁶²⁾
- pri ostatných stavbách jedine ak ich podmienky umiestnenia vyplývajú z územného plánu zóny.

V ostatných prípadoch, keď sa aj vyžaduje územné konanie,⁶³⁾ sa teda povinne uskutoční samostatné územné konanie o umiestnení stavby a samostatné stavebné konanie.

Skúsenosti

Navrhovatelia by neraz najradšej úplne obišli územné konanie o umiestnení stavby. Dôvod nemusí byť len vo výhode jedného konania namiesto dvoch. Obe konania majú svoje osobitosti, nejde o žiadnu duplicitu, v každom sa skúma niečo iné. Napríklad v územnom konaní sa vyžaduje posudok hygienika, v stavebnom nie. Územné konanie sa nevyžaduje len v niektorých prípadoch. Najmä v prípade rekonštrukcií alebo modernizácií jestvujúcich prevádzok nemusí byť vždy zrejmé, či je potrebné aj územné konanie alebo nie. Lenže pokiaľ by sa začalo rovno stavebné konanie, musela by byť navrhovaná stavba alebo prevádzka v súlade s pôvodným územným rozhodnutím. Splnenie tejto požiadavky môže byť problematické, napríklad ak sa územné rozhodnutie nezachovalo alebo ak skutočná činnosť či stavba zmenili bez zmeny pôvodného územného rozhodnutia. Preto sa podnikatelia niekedy pokúšajú o možnosť zlučovania územného konania o umiestnení stavby so stavebným konaním aj keď na to nie je zákonný dôvod. Hlavným dôvodom môže byť úspora času, ale niekedy vôbec nejde o formalitu, navrhovateľa motivuje práve snaha o obídenie niektorých povinností, ktoré by v samostatných konaniach jednoznačne vyplynuli. K takýmto snahám dochádza zvyčajne vtedy, ak navrhovateľ už nejakú činnosť vykonáva na základe vydaných povolení (územného aj stavebného), ale v rozpore so stanovenými podmienkami. Napríklad prevádzka môže ísť na vyššie výkony a tým aj produkovať vyššie množstvo škodlivín, ako mala stanovené. Alebo ak došlo k zmene niektorých záväzných predpisov, zákonov alebo napríklad aj územného plánu, môžu byť pre podnikateľa zrazu k tej istej činnosti stanovené náročnejšie požiadavky ako tomu bolo v minulosti, keď bola prevádzka spustená na základe pôvodného rozhodnutia o umiestnení stavby. Prispôsobenie výroby novým požiadavkám na ochranu zdravia a životného prostredia zvyčajne vyžaduje finančne náročné rekonštrukcie a bez zvýšenia výkonov by vyvolané investície znížili zisky. Takémuto prevádzkovateľovi sa môže zdať výhodné, ak spojí modernizáciu s návrhom na zvýšenie výkonov.

A práve v takýchto prípadoch sú známe pokusy o zlúčenie konania o umiestnení stavby so stavebným konaním. V zlúčenom konaní sa povoľujúci orgán ani navrhovateľ takmer nikdy nezaoberajú pôvodnými východiskovými podmienkami určenými prevádzke v rozhodnutí o umiestnení stavby, ani pôvodným stavebným či kolaudačným rozhodnutím. Argumentuje sa tým, že sa predsa určujú nové podmienky. A následne sa odobria nové podmienky, hoci oproti pôvodným môže ísť aj o zvýšenie produkcie škodlivín, i keď pri podstatne vyšších výkonoch. Výsledok takýchto snažení môže však byť rovnaká, ale aj zhoršená kvalita životného prostredia.⁶⁴⁾

V štandardnom prípade by mal byť správny postup taký, že ak pôvodné podmienky z územného rozhodnutia nevyhovujú, malo by byť zmenené, alebo nahradené novým rozhodnutím v samostatnom konaní.⁶⁵⁾ Ak sa v konaní zistí, že stavba sa užívala v rozpore s územným alebo kolaudačným rozhodnutím, alebo bola zmenená v rozpore so stavebným povolením, stavebný úrad je povinný začať aj konanie o uložení pokuty.⁶⁶⁾

Následne po zmene rozhodnutia o umiestnení stavby by sa malo uskutočniť stavebné konanie.

Pri zmenách jestvujúcej činnosti je preto skutočne len v niektorých prípadoch naozaj opodstatnené zlúčené územné a stavebné konanie.

2.3.9. Ústne pojednávanie (SZ+SP)

Ústne pojednávanie je veľmi dôležitou etapou konania, ktorá sa spravidla spája s miestnym zisťovaním. Týkajú sa ho však aj ďalšie zásady upravené správnym poriadkom, dôležité sú najmä pravidlá o zápisnici, nazeraní do spisov či vyjadrovanie účastníkov alebo navrhovanie dôkazov.

Stavebný úrad môže **upustiť od ústneho pojednávania**, alebo od miestneho zisťovania, ak je situácia dostatočne jasná z územnoplánovacej alebo stavebnej dokumentácie. Platí to aj pre územné aj pre stavebné konanie.⁶⁷⁾

Spravidla sa však ústne konanie nariaďuje, najmä v prípade územného konania, aj s miestnym zisťovaním.

Už sme spomínali, že stavebný úrad je povinný účastníkov upovedomiť dokedy môžu uplatniť námietky a pripomienky. Je už vecou samotných účastníkov, ako využijú svoje práva v konaniach. Je na ich slobodnom uvážení, či sa oboznámia so žiadosťou o územné alebo stavebné povolenie a s dokumentáciou a podkladmi, či sa vyjadria, či sa zúčastnia ústneho konania alebo budú navrhovať nové dôkazy alebo či im na konaní a jeho výsledku vôbec nezáleží. Iné je postavenie svedkov.

Nazeranie do spisov

Je právom každého účastníka územného aj stavebného konania, ktorý po oznámení o začatí konania môže nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy.⁶⁸⁾ Platí to rovnako pre prvostupňové aj pre odvolacie konanie. Túto možnosť majú dokonca aj iní, nielen účastníci, musia však preukázať odôvodnenosť požiadavky. Je to však možnosť, ktorá závisí od posúdenia stavebného úradu. Zvykne sa vykladať tak, že ju majú osoby, ktoré sa konania zúčastňujú aj keď nemusia byť riadni účastníci, napríklad experti, projektanti a pod.

Úrad by mal o nazeraní do spisu spísať záznam aj s dôvodmi.

Ústne pojednávanie

Pokiaľ sa účastník ústneho pojednávania zúčastní, môže využiť rôzne možnosti, ktoré mu dáva správny poriadok a ktoré vyplývajú z priebehu ústneho konania. Môže napríklad navrhovať nové dôkazy, vyjadrovať sa k navrhovanému zámeru, k projektu, k posudkom a ďalším podkladom. Ak si niektoré uvádzané skutočnosti odporujú a nie je možné ich vyriešiť bez znalcov, ktorí nemusia byť prítomní na ústnom konaní, môže účastník navrhnúť tzv. doplnkové ústne konanie, pretože má právo klásť svedkom a znalcom otázky pri ústnom pojednávaní a miestnej obhliadke.⁶⁹⁾

Zápisnica

Pre zachytenie verného priebehu konania treba zaznamenávať rôzne dôležité skutočnosti. Správny poriadok upravuje aj zásady pre zápisnice.⁷⁰⁾

Zápisnica sa povinne vyhotovuje aj z ústnych konaní, musí v nej byť okrem iného uvedené miesto, dátum, prítomné osoby, predmet a priebeh konania, podané návrhy a prijaté opatrenia.

Zápisnica sa musí po konaní povinne prečítať a podpísať všetkými prítomnými. Ak niekto nesúhlasí s obsahom, môže to do zápisnice uviesť aj so svojím podpisom, prípadne môže odoprieť zápisnicu podpísať. Odopretie podpisu s dôvodom, aj námietky proti obsahu, sa musia do zápisnice zaznamenať.

Podklady rozhodnutia

Stavebný zákon určuje, aké podklady sú povinné pre územné rozhodnutie.⁷¹⁾

Sú nimi územné plány obcí a zón, ale aj urbanistická štúdia a ďalšie, aj skutočnosti zistené vlastným prieskumom stavebného úradu a pri miestnom zisťovaní.

Správny poriadok zas vo všeobecnosti upravuje podklady rozhodnutia,⁷²⁾ ukladá správne orgánu povinnosť presne zistiť skutočnosť a obstarat' si potrebné podklady, pričom nie je viazaný len návrhmi účastníkov. Ale podkladmi sú zároveň aj rôzne dôkazy, podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov a aj všeobecne známe skutočnosti. Rozsah a spôsob ich zisťovania určuje v našom prípade stavebný úrad. Účastníci však majú možnosti na rôzne návrhy na dopĺňanie podkladov, alebo môžu navrhovať aj podklady nové. Pre stavebný úrad platí nielen povinnosť zistiť skutkový stav, ale zároveň aj hospodárnosť konania a sám rozhoduje, ktoré podklady zabezpečí a akým spôsobom.

Stavebný zákon taktiež, i keď nie tak výslovne ako pre územné rozhodnutie, určuje aj podklady pre stavebné rozhodnutie.⁷³⁾ Najdôležitejšie podklady sú územné rozhodnutie (ak sa vyžaduje), dokumentácia⁷⁴⁾ vypracovaná oprávnenou osobou, preukázanie vlastníctva k pozemku⁷⁵⁾ (alebo práva zriadiť na pozemku stavbu).

Návrh na vydanie územného rozhodnutia aj žiadosť na stavebné povolenie, musia byť v súlade so zákonmi, vyhláškami, a ďalšími záväznými predpismi ako napríklad nariadeniami vlády, všeobecne záväznými nariadeniami danej obce, dokumentácia musí spĺňať požiadavky verejných záujmov (ochrany životného prostredia, zdravia a života) a musí vyhovovať všeobecným technickým požiadavkám na výstavbu ktoré vyplývajú zo stavebného zákona, ale aj z rôznych noriem. Je úlohou stavebného úradu, aby preskúmal v konaní, či navrhovaná stavba vyhovuje všetkým požiadavkám.

Možnosti verejnosti

Od oznámenia o začatí konaní po ústne konanie je relatívne krátka lehota. Účastník ju môže využiť zmysluplne. Je dôležité, aby sa dôkladne oboznámil s podkladmi:

- najmä s navrhovanou činnosťou, čiže aby preštudoval projekt, v prípade ak bol zámer pred povoľovaním aj posudzovaný v procese EIA neuškodí pripomenúť si podmienky zo záverečného stanoviska a preveriť, či sú skutočne zapracované do dokumentácie. Oplatí sa aj porovnať, či predložená žiadosť spĺňa požiadavky stavebného zákona a vyhlášky č. 453/2000 Z. z.
- V prípade územného konania je vhodné oboznámiť sa územnoplánovacou dokumentáciou obce a s VZN o záväzných častiach ÚP (nemusí byť k dispozícii ÚPN-O, alebo ÚPN-Z, ale niekedy sa vypláti nahliadnuť aj do ÚP veľkého územného celku príslušného kraja (v súčasnosti ÚP regiónu), ktorý by mal byť k dispozícii na Krajskom stavebnom úrade, alebo na samosprávnom kraji, prípadne môžu byť k dispozícii územnoplánovacie podklady, napríklad urbanistická štúdia či územný generel).⁷⁶⁾ Z územnoplánovacej dokumentácie môžu vyplývať nejaké obmedzenia, regulatívy, ktoré sa vzťahujú aj na navrhovanú stavbu.

Verejnosť sa môže poradiť s nezávislými miestnymi odborníkmi – projektantami, urbanistami, alebo sa pokúsiť o kontakt s niektorými skúsenými mimovládnyimi organizáciami a získať prehľad o platnej legislatíve, normách a pod. Niekedy sa oplatí poveriť zastupovaním skúseného advokáta, najmä ak je možné predpokladať, že rozhodnutím budú priamo dotknuté práva účastníka.

Tá verejnosť (PO alebo FO), ktorej nevyplýva účasť v konaní priamo zo stavebného zákona alebo zákona EIA, a ktorá vie o začatí konaní, si môže vytvoriť názor, či vôbec a ak, tak akým spôsobom môže byť navrhovanou činnosťou priamo dotknutá. Ak áno, môže na stavebnom úrade vyžadovať svoju účasť v konaní, môže tvrdiť stavebnému úradu že je účastník (a z akých dôvodov) a žiadať aj prístup k dokumentácii a účasť na ústnom konaní. Do času, pokiaľ nie je prípadne právoplatným

rozhodnutím stavebného úradu z účasti vylúčená, je účastníkom konania so všetkými právami a povinnosťami.⁷⁷⁾ Pokiaľ stavebný úrad rozhodnutím nepriznal účasti, je možnosť odvolať sa. Odvolací orgán môže prvostupňové rozhodnutie buď zrušiť alebo potvrdiť, dokiaľ sa tak nestane, prvostupňové rozhodnutie nie je právoplatné a žiadateľ je stále účastníkom, so všetkými právami.

Vhodné je, pripraviť si vyjadrenie s pripomienkami – najlepšie písomne tak, aby ho bolo ešte možné doplniť na ústnom konaní.

Účastník, ktorý sa nezúčastní ústneho konania, sa sám pripravuje o možnosť uplatniť významné nástroje. Lahostajnosť, pohodlnosť alebo prílišná dôvera pri povoľovaní susednej stavby sa nemusia vyplatiť.

Ak si chce účastník zaznamenať priebeh konania (napr. zvukový záznam), môže o to požiadať. Stavebný zákon, správny poriadok ani iný predpis neustanovujú možnosť zakázať to, pokiaľ nepôjde o utajované skutočnosti. Z čl. 2 ústavy vyplýva, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a naopak stavebný úrad môže konať len v medziach zákonov.⁷⁸⁾

Na ústnom konaní je dôležité vyjadriť sa aj do zápisnice, aj v prípade, ak účastník poskytol samostatné písomné vyjadrenie, najmä je vhodné uviesť výhrady, ak zápisnica nemá všetky náležitosti, je neúplná, zaznamenať, či boli vznesené pripomienky, námietky alebo dôkazy uspokojivo zodpovedané a vyriešené alebo nie, či sú všetky skutočnosti v zápisnici pravdivé, či sú zaznamenané všetky dôležité skutočnosti a zápisnicu podpísať.

Ak sa na ústnom konaní vyskytnú nové dokumenty, dôkazy, doplnenia dokumentácie alebo navrhovateľ či iný účastník predkladá nejaké nové, podstatné zmeny, môže účastník požiadať o predĺženie lehoty na vyjadrenie alebo aj o doplnkové ústne konanie. Zbytočné naťahovanie času sa však nevypláca, úrad môže jednoducho argumentovať hospodárnosťou a účastník, ktorý predkladá neopodstatnené námietky v konečnom dôsledku pôsobí nehodnoverne.

V závažných dôvodoch, ak treba rozhodnúť o predbežnej otázke⁷⁹⁾ alebo uložení predbežného opatrenia⁸⁰⁾, môže navrhnúť účastník stavebnému úradu aj prerušenie konania.

Ak návrh nespĺňa zákonom požadované náležitosti je možné navrhnúť lehotu na odstránenie a ak nebude doplnená, bude úrad povinný konanie zastaviť.

Účastník môže navrhovať aj nových svedkov, iných znalcov, alebo dokonca predkladať vlastné posudky, navrhovať konfrontáciu znalcov, predkladať ďalšie dôkazy a spôsob ich vyhodnotenia (napr. odborné štúdie o dôsledkoch navrhovaných činností na zdravie, na životné prostredie). V prípade, ak sú dokumentácia alebo žiadosť v rozpore s predpismi alebo normami, je vhodné upozorniť na to stavebný úrad a žiadať zosúladenie žiadosti s predpismi. Taktiež je potrebné upozorniť na prípadný rozpor niektorých údajov alebo informácií so skutočnosťou.

Dôležité je vyjadriť sa včas, v stanovenej lehote (aj s uvedením prípadných námietok, návrhov...). Aj pokiaľ sa účastník nemôže zúčastniť ústneho konania, odporúčame doručiť úradu vyjadrenie písomne, optimálne do termínu pojednávania (na doručenkú alebo priamo na úrad a dať si potvrdiť prijatie na kópiu).

Skúsenosti

Bežne sa nedodržiava sedemdnňová lehota a účastníkom je neprímerane skracovaný čas na prípravu (pokiaľ účastník neupozorní úrad a netrvá na zmene termínu). Účastníci zvyčajne ani nevedia, aké ďalšie podklady (okrem predloženej dokumentácie) sú vlastne potrebné, nerozumejú územným plánom ani predpisom. Ich námietky bývajú vtedy „bezzubé“ a ak nemajú oporu v závažných predpisoch, stavebný úrad im nevyhoví.

Ale už viackrát, najmä v prípadoch niektorých významných činností, ktoré boli posudzované v procese EIA, vznikla úzka spolupráca medzi združeniami, ktoré vznikli v procese EIA pri iných zámeroch. Najčastejšie prostredníctvom niektorých internetových konferencií je možné získať rýchlu orientáciu v problematike a zamerať sa tak na podstatné a dôležité skutočnosti.

Žalostné skúsenosti bývajú so zápisnicou z ústnych konaní, ktoré bývajú spojené s miestnou obhliadkou a prebiehajú v teréne, alebo sa uskutočňujú vo veľkých zasadačkách, lebo sa ich zúčastňuje veľký počet účastníkov. Štandardný (zdanlivo odôvodnený) postup úradu býva taký, že na začiatku konania predloží všetkým účastníkom na podpis prezenčnú listinu. Úradník (a pre vlastnú potrebu aj niektorí účastníci) si zaznamenáva priebeh konania. Konanie ukončuje úrad s tým, že zápisnicu dodatočne prepíše a doručí ju účastníkom. Takýmto postupom sa však účastníkom upiera dôležité právo. Podpisom zápisnice (nie prezenčnej listiny) overiť jej hodnovernosť, resp. aj právo vyjadriť sa k priebehu ústneho konania aj vtedy, ak dal účastník na jeho začiatku písomné stanovisko. Na ústnom konaní sa mohli vyskytnúť nové skutočnosti pre účastníka možno dôležité, ktoré stavebný úrad nemusel vôbec postrehnúť, ani ich zaznamenať do zápisnice a teda ich riešením sa nemusel následne ani uspokojivo zaoberať. Preto je dôležité, aby účastník vyžadoval dodržanie postupu vyplývajúceho zo správneho poriadku, najmä vtedy, ak je s priebehom ústneho konania nespokojný. Sú známe aj prípady, keď úradníci bránili účastníkom v nahrávaní zvukového záznamu.

2.3.10. Opatrenie proti nečinnosti (SP)

Opatrenie proti nečinnosti pozná správny poriadok⁸¹). Pokiaľ prvostupňový stavebný úrad vôbec nezačal konanie, alebo nerozhodol vo veci v stanovenej lehote (do 30, prípadne 60 alebo viac dní⁸²), môže rozhodnúť odvolací orgán. Sú však stanovené podmienky, že nápravu nemožno dosiahnuť inak a že vzhľadom na povahu prejednávanej veci to je možné.

Možnosti verejnosti

Pokiaľ je verejnosť účastníkom konania, môže navrhovať uplatnenie tohoto opatrenia.

Skúsenosti

Od 1.1.2003 prešli kompetencie stavebných úradov na obce. Situácia v obciach je rôznorodá, sú známe aj také obce, ktoré nevytvorili spoločné úradovne a vykonávajú pôsobnosti stavebného úradu, niekedy aj bez pracovníka s osobitnou kvalifikáciou,⁸³) hoci ide o činnosť vyžadujúcu odbornosť a prehľad v predpisoch. Starostovia môžu „nekonať“ najmä v problematických a konfliktných prípadoch, napríklad pri ukladaní pokút alebo v prípadoch realizácie čiernych stavieb. V praxi sa však doposiaľ takéto opatrenie uplatňovalo veľmi málo. Naviac, odvolací orgán zvažuje či sú naplnené zákonné podmienky na prevzatie konania a zvyčajne nerád preberá zodpovednosť najmä v háklivých prípadoch.

I keď náš manuál je zameraný na územné a stavebné konania, osobitne upozorňujeme čitateľov aj na opomínanú povinnosť stavebných úradov, nariaďovať zabezpečovacie práce pre jestvujúce stavby, ktoré svojim stavom ohrozujú život alebo zdravie osôb, prípadne značné majetkové alebo kultúrne hodnoty. Pritom nemusí ísť len o stavbu v zlom technickom stave, ale napríklad aj stavbu, v ktorej sa vykonáva hlučná (či zapáchajúca prevádzka), ktorá preukázateľne nespĺňa napríklad hygienické normy a prekračuje povolené hodnoty hluku takým spôsobom, že ohrozuje zdravie obyvateľov v jej okolí.⁸⁴) Ak došlo k splneniu zákonných podmienok, stavebný úrad je povinný zabezpečovacie práce nariaďovať, na rozdiel od nariadenia údržby, kde stavebný úrad môže nariaďovať nápravu (a teda nemusí).⁸⁵)

2.3.11. Vyjadrenie k podkladom rozhodnutia

Po ústnom konaní, sústredení všetkých námietok, vyjadrení a ďalších podkladov, stavebný úrad vyhodnotí podklady a pripraví rozhodnutie. Pred jeho vydaním má dôležitú povinnosť. Musí dať účastníkom možnosť, aby sa vyjadrili k podkladom rozhodnutia, spôsobu ich zistenia, aby v prípade potreby mohli navrhnúť ich doplnenie.

Možnosti verejnosti

Najmä po ústnom konaní, ktorého sa účastník z nejakých dôvodov nemohol zúčastniť, je vhodné oboznámiť sa so zápisnicou, zistiť aký bol priebeh konania a ak z ústneho konania vyplynuli nejaké nové skutočnosti, požiadať stavebný úrad o určenie lehoty na vyjadrenie k podkladom rozhodnutia.⁸⁶⁾ Túto možnosť však odporúčame využiť vždy, obzvlášť vtedy, ak zápisnica na ústnom konaní nebola prečítaná a podpísaná, ak ju stavebný úrad vyhotovil až dodatočne. Pokiaľ stavebný úrad nesplnil povinnosť a nedal účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k podkladom, môže to byť dôvod na uplatnenie riadnych či mimoriadnych opravných prostriedkov, najmä ak sa do rozhodnutia nepremietli nejaké dôležité podklady.

Skúsenosti

Stavebné úrady túto požiadavku správneho poriadku často opomínajú. Zvolaním ústneho konania s miestnou obhliadkou majú za to, že účastník mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým podkladom rozhodnutia. Okrem toho, stavebný zákon priamo uvádza pre územné aj stavebné povolenie, že na námietky uplatnené po ústnom konaní sa neprihliadne.⁸⁷⁾ Niekedy stavebné úrady pripravlia už na ústne konanie návrh rozhodnutia a aj vtedy pokladajú splnenie možnosti vyjadriť sa k podkladom za splnené. Uplatnenie pripomienok a vyjadrenie sa k podkladom rozhodnutia však nemusí byť totožné a niekedy môže nastať situácia, že stavebný úrad finalizuje rozhodnutie až po ústnom konaní, možno aj upravuje návrh, ktorý predložil účastníkom a napokon niektoré dôkazy, návrhy, námietky alebo podnety, ktoré boli v konaní vznesené, vôbec neuvedie v rozhodnutí v podkladoch, alebo v rozhodnutí vôbec neuvedie niektoré dôležité skutočnosti, ktoré sú všeobecne známe, a v konečnom dôsledku rozhodne na základe takých argumentov, ktoré nevychádzajú z objektívnej skutočnosti ani zo spoľahlivo zisteného stavu. A práve na predídenie takejto situácie je upravená povinnosť správneho orgánu dať účastníkom možnosť vyjadriť sa k podkladom.

2.3.12. Stručná rekapitulácia práv účastníka konania :

- má právo byť upovedomený o začatí konania,
- môže nazeráť do spisov a robiť si z nich výpisy, odpisy a kópie,
- je prizývaný na ústne pojednávanie a miestnu ohliadku,
- môže navrhovať dôkazy a klásť svedkom a znalcom otázky,
- má právo vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia,
- s jeho vyjadrením je správny orgán povinný vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia,
- doručuje sa mu rozhodnutie,
- má právo podať odvolanie,
- má právo podať proti povoleniu činnosti žalobu na súd (tzv. správnu žalobu),
- má právo vyjadriť sa k odvolaniu iných účastníkov konania,
- môže podať správnu žalobu alebo návrh na obnovu konania,
- môže navrhnúť výkon rozhodnutia...

2.4. ROZHODNUTIE (SZ+SP)

Rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.⁸⁸⁾

2.4.1. Náležitosti rozhodnutia (SP)⁸⁹⁾

Každé územné rozhodnutie aj stavebné povolenie (aj prvostupňové aj odvolacie) musí obsahovať:

- **výrok**⁹⁰⁾ - z ktorého musí byť jasné, ako sa v danej veci rozhodlo, aj podľa akého predpisu, lehota - ak sa účastníkovi ukladá nejaká povinnosť (napríklad doplniť podanie)
- **odôvodnenie** (nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom vyhovuje v plnom rozsahu, inak je povinnou náležitosťou rozhodnutia)⁹¹⁾ - v ktorom sa uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom rozhodnutia, akými úvahami bol stavebný úrad vedený pri hodnotení dôkazov a použití predpisov, ako sa vyrovnal s námietkami účastníkov a s ich vyjadrením k podkladom
- **poučenie o odvolaní**⁹²⁾ - kde sa uvedie, či je rozhodnutie konečné, či sa možno odvolať a v akej lehote a kde, či ho možno preskúmať súdom.

V rozhodnutí sa uvedie aj ktorý orgán ho vydal, dátum vydania, meno a priezvisko účastníkov.

Musí mať aj **úradnú pečiatku** (dôležité! - úradná pečiatka obsahuje štátny znak na rozdiel od služobnej pečiatky), podpis s menom, priezviskom a funkciou oprávnenej osoby.

Možnosti verejnosti

Po doručení rozhodnutia treba v prvom rade preskúmať, či obsahuje predpísané náležitosti. Chýbajúce náležitosti môžu byť závažným dôvodom na zrušenie rozhodnutia, resp. na uplatnenie opravných prostriedkov.

Skúsenosti

Odôvodnenie býva tradične najslabším miestom rozhodnutia. Pokým iné náležitosti bývajú zvyčajne splnené (aj začínajúce úrady väčšinou používajú štandardné vzory), odôvodnenie musí vychádzať z konkrétnej veci, v ktorej sa koná. A tá býva vždy niečím osobitá. V tých lepších prípadoch sa v odôvodnení uvádzajú aspoň podklady. Takmer štandardne chýbajú úvahy, ktorými bol úrad vedený pri hodnotení dôkazov a predpisov. Štandardne chýba informácia, ako sa úrad vysporiadal s námietkami alebo návrhmi účastníkov, najmä ak niektoré nezohľadnil ako podklad rozhodnutia. I keď správny orgán hodnotí dôkazy podľa vlastnej úvahy,⁹³⁾ v odôvodnení je povinný uviesť, také dôležité skutočnosti, ako napríklad prečo nevykonal dôkazy navrhnuté účastníkmi podľa § 33 ods. 1 správneho poriadku.⁹⁴⁾ Rozhodnutie, a teda najmä jeho odôvodnenie, musí byť presvedčivé, inak môže byť zrušené.

Ďalším nedostatkom môže byť v prípade obcí používanie nesprávnej pečiatky. Obce majú rôzne pečiatky ktoré používajú podľa toho, či konajú v originálnej samosprávnej pôsobnosti (vtedy používajú zvyčajne pečiatku s vlastným erbom), alebo či sú v pozícii orgánu štátnej správy (vtedy sú povinné používať pečiatku so štátnym znakom).

2.4.2. Obsah rozhodnutí

Obsah územného rozhodnutia upravuje § 39 stavebného zákona a § 4 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z. Osobitne sú upravené aj podrobnosti rozhodnutia o umiestnení stavby,⁹⁵⁾ rozhodnutia o využívaní územia,⁹⁶⁾ rozhodnutia o chránenej časti krajiny⁹⁷⁾ a rozhodnutia o stavebnej uzávere.⁹⁸⁾

Obsah stavebného povolenia upravuje § 66 stavebného zákona a § 10 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z.⁹⁹⁾

Významnou požiadavkou je aj prikladanie overenej dokumentácie k rozhodnutiam.¹⁰⁰⁾

Možnosti verejnosti

Je dôležité skontrolovať či má rozhodnutie predpísaný obsah. Napríklad § 4 ods. 1 písm. f) vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z. ukladá stavebnému úradu povinnosť rozhodnúť o námietkach účastníkov. Musí ich teda všetky uviesť aj s tým, ako ich vyriešil. Chýbajúce náležitosti sú dôvodom na odvolanie a zmenu alebo zrušenie rozhodnutia.

Skúsenosti

Najčastejšie v rozhodnutiach chýbajú požiadavky na ochranu prírody, krajiny a zdravia, ktoré vyplývajú zo záverečného stanoviska z procesu EIA. Stanovisko sa väčšinou v dokumentácii uvádza (možno je aj priložené k žiadosti na vydanie územného rozhodnutia,¹⁰¹⁾ ale nie vždy sa aj v podmienkach rozhodnutia uvedú jednotlivé podmienky zo stanoviska, ani sa nevyhodnocuje, či sú v dokumentácii zapracované a ako, resp. prečo sa na niektoré podmienky neprihliadlo.¹⁰²⁾

Stáva sa, že v stavebných povoleniach sa nevyhodnocuje ani splnenie podmienok z územného rozhodnutia.

2.4.3. Oznámenie územného rozhodnutia a stavebného povolenia (SP)

Rozhodnutia sa oznamujú účastníkom doručením písomného vyhotovenia.¹⁰³⁾ Ak boli konania oznámené verejnou vyhláškou, rovnako sa oznamuje aj rozhodnutie. Termín doručenia rozhodnutí je veľmi dôležitý údaj. Od neho sa počítajú lehoty na odvolanie aj na podanie správnej žaloby na súd.

Možnosti verejnosti a skúsenosti s oznamovaním rozhodnutí sú podobné ako s doručovaním oznámenia o začatí konania. Účastník, ktorý s rozhodnutím nesúhlasí (pokiaľ sa oboznámil s podkladmi, vie, aký výsledok môže očakávať), sa zvyčajne snaží získať čas tým, že odďaľuje prebratie rozhodnutia. Správny poriadok upravuje, kedy sa považuje oznámenie za doručené aj v prípade, ak si ho účastník neprebral alebo bezdôvodne odmietol prebrať.¹⁰⁴⁾

Keďže lehota doručenia rozhodnutia môže byť veľmi dôležitá, odporúčame účastníkom, aby si pri jeho preberaní dôkladne preverili, či je dátum na doručení správny a čitateľný a aby doručení bezpečne pripevnili a založili spolu s rozhodnutím. Ak bolo rozhodnutie oznámené verejnou vyhláškou, odporúčame požiadať stavebný resp. obecný úrad, ktorý oznam zverejňoval o potvrdenie údaju (dátumu zverejnenia na úradnej tabuli a prípadne aj odstránenia) na rozhodnutie. Skvelým pomocníkom pri zdokumentovaní oznamov z úradnej tabule je fotoaparát.

2.4.4. Právoplatnosť rozhodnutia (SP)

Rozhodnutie, proti ktorému sa nemožno odvolať, je právoplatné.¹⁰⁵⁾ V praxi to znamená, že právoplatným sa stáva :

- rozhodnutie, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa,
- prvostupňové rozhodnutie, ktoré bolo všetkým účastníkom riadne doručené (do vlastných rúk alebo verejnou vyhláškou) a pokiaľ sa do 15 dní od dňa oznámenia poslednému účastníkovi žiaden z účastníkov neodvolal,

- doručené prvostupňové rozhodnutie, pokiaľ sa všetci účastníci určeným spôsobom vzdali odvolania,
- alebo doručené rozhodnutie druhostupňového orgánu, proti ktorému sa už nemožno ďalej odvolať.

Právoplatnosť rozhodnutia neznamená, že je definitívne a už nemožno dosiahnuť jeho nápravu. V určitých prípadoch možno uplatniť mimoriadne opravné prostriedky, rozhodnutie však už je právoplatné a vykonateľné. Orgán, ktorý rozhodnutie vydal, uvedie na rozhodnutí deň nadobudnutia právoplatnosti.

V niektorých prípadoch môže byť vykonateľné aj rozhodnutie, ktoré ešte nenadobudlo právoplatnosť, nevzťahuje sa to však na územné rozhodnutia ani stavebné povolenia.

Aj právoplatnosť rozhodnutia je zaujímavá, napríklad preto, lebo do troch rokov od právoplatnosti je možné rozhodnutie v závažných prípadoch zmeniť alebo zrušiť v obnovenom konaní, alebo preskúmaní mimo odvolacieho konania.

Možnosti verejnosti

Účastník by si mal veľmi dôkladne zvážiť, či sa napríklad na ústnom konaní alebo neskôr, vzdá odvolania pred uplynutím lehoty a pripraví sa tak o možnosť prípadne žiadať nápravu v odvolacom konaní.

Účastník, ktorému bolo rozhodnutie doručené a ktorý nechce podať odvolanie, sa môže vo vlastnom záujme po 15 dňoch informovať na stavebnom úrade kedy rozhodnutie nadobudne právoplatnosť a následne si ju nechať vyznačiť na rozhodnutí.

Skúsenosti

Účastníci konania si málokedy nechajú potvrdiť právoplatnosť, stavebný úrad v minulosti zvyčajne tento údaj na originál rozhodnutia nezabúdal uviesť.

2.4.5. Platnosť rozhodnutia (SZ)

Každý zo štyroch typov územných rozhodnutí slúži inému účelu. Z toho vyplýva aj odlišný spôsob stanovenia ich platnosti.

Rozhodnutie o umiestnení stavby a rozhodnutie o využití územia platia dva roky od nadobudnutia právoplatnosti.¹⁰⁶⁾ V prípade líniovej stavby sú to až tri roky (ak nebola určená kratšia lehota).

Čas platnosti rozhodnutia o chránenej časti krajiny a rozhodnutia o stavebnej uzávere musí stavebný úrad určiť v rozhodnutí,¹⁰⁷⁾ platnosť rozhodnutia o stavebnej uzávere však možno určiť maximálne na 5 rokov od jeho právoplatnosti.¹⁰⁸⁾ Ak pominuli dôvody na vyhlásenie chránenej časti krajiny alebo stavebnej uzávery, stavebný úrad je povinný rozhodnutia zrušiť aj bez návrhu.¹⁰⁹⁾

Stavebné povolenie stráca platnosť ak sa so stavbou nezačalo do dvoch rokov od jeho právoplatnosti, pokiaľ nebola určená dlhšia lehota.¹¹⁰⁾

2.5. OPRAVNÉ PROSTRIEDKY (SP)

2.5.1. Odvolanie (SP) ¹¹¹⁾

Odvolanie môže podať len účastník. Správne konanie (teda aj územné aj stavebné) je v zásade dvojstupňové. Proti prvostupňovému územnému rozhodnutiu a stavebnému povoleniu sa môže účastník odvolať do 15 dní od jeho oznámenia, pokiaľ sa odvolania nevzdal.¹¹²⁾ Každý účastník môže mať teda inú lehotu, podľa toho, kedy mu bolo rozhodnutie oznámené (pokiaľ nebolo oznámené verejnou vyhláškou). Účastník, ktorý nebol poučený, alebo bol poučený nesprávne sa môže odvolať až do 3 mesiacov od oznámenia rozhodnutia. Odvolať sa môže aj ten, kto tvrdí, že jeho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté, dokiaľ nebolo vydané právoplatné rozhodnutie, že nie je účastníkom.

Poučenie o odvolaní je povinnou náležitosťou každého rozhodnutia. **Odvolanie sa podáva na tom stavebnom úrade, ktorý rozhodnutie vydal, (NIE NA ODVOLACOM).** Osobitné náležitosti odvolania nie sú upravené, malo by z neho však byť jasné, čo účastník navrhuje (napr. zrušenie alebo zmenu) a z akých dôvodov.

Včas podané odvolanie má odkladný účinok. Znamená to, že sa až do vybavenia odvolania odkladá právoplatnosť napadnutého prvostupňového územného rozhodnutia alebo stavebného povolenia.

Čo nasleduje po odvolaní:

Po doručení odvolania vyzve stavebný úrad účastníkov, aby sa k odvolaniu vyjadrili a určí lehotu na vyjadrenie.

Úrad, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie, môže o odvolaní sám rozhodnúť v tzv. autoremedúre – ak sú súčasne splnené dve podmienky :

- odvolaniu sa vyhovie v plnom rozsahu,
- všetci účastníci s tým musia súhlasiť / alebo sa netýka iného účastníka. Súhlas musí byť vyjadrený písomne alebo ústne do zápisnice pred vydaním autoremedúrneho rozhodnutia.

Aj možnosť nápravy chybného rozhodnutia autoremedúrou je dôvod na podávanie odvolania na tom úrade, ktorý rozhodnutie vydal.

Ak stavebný úrad nevyhovie odvolaniu, je povinný najneskôr do 30 dní predložiť odvolanie aj so spisom nadriadenému orgánu. Ak bola prvostupňovým orgánom obec, odvolacím orgánom je Krajský stavebný úrad, ak bol prvostupňovým orgánom Krajský úrad, odvolacím orgánom je MVAR SR.¹¹³⁾ Inak je to v prípade špeciálnych stavebných úradov, tam je odvolacím orgánom nadriadený orgán na uvedenom úseku štátnej správy. V prípade, že stavebným úradom bolo MDPT SR (výstavba diaľnic), odvolacím orgánom je opäť MDPT SR, ale odvolaním sa zaoberá rozkladová komisia, ktorú menuje príslušný minister.

SP rieši aj prípady **oneskoreného odvolania.**¹¹⁴⁾

Možnosti verejnosti

Ak sa účastník odvoláva, odvolanie treba vždy podať na tom úrade, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie.

Aké bývajú najčastejšie dôvody odvolania :

- ak je rozhodnutie vydané bez povinného podkladu, (napríklad bez záverečného stanoviska, alebo ak sa v prípadoch stanovených zákonom č. 127/1994 Z. z. neuskutočnilo zisťovacie konanie. Vtedy je možné podať aj podnet na MŽP SR, ktoré môže začať zisťovacie konanie z vlastného podnetu) alebo bez povinného stanoviska DOŠS, ktoré malo byť vydané podľa osobitných zákonov
- ak je rozhodnutie v rozpore s nejakým všeobecne záväzným predpisom, nielen zákonom, ale aj vyhláškou či VZN a pod.
- ak stavebný úrad nerozhodol o dôležitých námietkach účastníkov
- ak úrad nepreskúmal navrhované dôkazy, neoboznámil účastníkov s podkladmi alebo im nedal možnosť vyjadriť sa a tým nevychádzal pri rozhodovaní zo spoľahlivo zisteného stavu
- ak rozhodnutiu chýbajú povinné náležitosti alebo povinný obsah určený zákonom a vyhláškou – najmä ak úrad neuviedol, akými úvahami bol vedený a rozhodnutie nie je presvedčivé
- ak úrad nenakladal s tým, kto sa dožadoval účasti v konaní, ako s účastníkom, ale o jeho neúčasti nerozhodol samostatným správny rozhodnutím a v dôsledku postupu stavebného úradu účastník nemohol uplatniť významné námietky alebo návrhy
- ak rozhodnutie vychádza z nepravdivých dôkazov.

Je vhodné, aby účastník aktívne sledoval lehotu, v ktorej má stavebný úrad odvolanie vybaviť buď autoremedúrou, alebo ho odstúpiť odvolaciemu orgánu a aby sledoval lehotu aj (30 dňovú, resp. 60 dňovú) plynúcu odvolaciemu orgánu. Môže sa zaujímať, kedy bolo odvolanie odstúpené a na aký odbor a môže navrhovať a žiadať, aby sa aj v odvolacom konaní dodržiavali všetky zásady správneho konania, najmä aby mu nebola nesprávnym postupom úradu odňatá možnosť vyjadriť sa k podkladom rozhodnutia.

Združenie sa opäť môže poradiť so skúsenejšími MVO, právnikom, urbanistom a pod.

Skúsenosti

Problémom býva stanovenie lehoty v ktorej možno podať odvolanie, najmä ak je rozhodnutie vydané v období sviatkov alebo vyjde na deň pracovného voľna či pokoja. Problémy robieva aj uvedenie dôvodov. Nemožno uviesť univerzálne odporúčanie, najbezpečnejšie je poradiť sa s právnikom, nezainteresovaným úradníkom, urbanistom apod.

2.5.2. Obnova konania (SP) ¹¹⁵⁾

Je mimoriadnym opravným prostriedkom, návrh na obnovu konania (ktoré je ukončené právoplatným rozhodnutím) môže dať účastník konania a pri všeobecnom záujme ju môže nariadiť samotný správny orgán. Aby mohlo vôbec dôjsť k obnove konania, musia byť splnené viaceré podmienky.¹¹⁶⁾

Uplatniť tento mimoriadny prostriedok možno v územnom a stavebnom konaní zriedka, v podstate najmä vtedy, ak sa realizácia stavby alebo povoľovanej činnosti ešte nezačala.

O obnove konania rozhoduje v samostatnom konaní ten úrad, ktorý o veci rozhodol ako posledný. Výsledkom konania je rozhodnutie o obnove konania, proti ktorému sa možno odvolať. Obnovu možno nariadiť najneskôr do troch rokov od právoplatnosti rozhodnutia a neskôr len ak sa rozhodnutie dosiahlo trestným činom.

Ak je rozhodnutie o obnove právoplatné, prvostupňový orgán vykoná nové konanie.

Možnosti verejnosti a skúsenosti

Autorom z vlastnej praxe nie sú známe prípady využitia tohoto mimoriadneho opravného prostriedku, zrejme aj preto, že pokiaľ stavba bola realizovaná na základe platného územného a stavebného povolenia, stavebník konal dobromyseľne a obnova konania je neprípustná.¹¹⁷⁾

Obnovu konania však možno povoliť aj ak stavebný úrad postupoval nesprávne a v dôsledku toho sa riadny účastník nezúčastnil územného alebo stavebného konania (lebo o ňom nevedel), a teda ani nemohol uviesť nejaké závažné skutočnosti (napríklad ak vzťah k stavebnému pozemku je predmetom súdneho konania, ale stavebný úrad o tom nevedel).

2.5.3. Preskúvanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania (SP)¹¹⁸⁾

Podnet na preskúvanie právoplatného rozhodnutia (územného aj stavebného povolenia, prvostupňového aj druhostupňového) v mimoodvolacom konaní môže dať ktokoľvek, nielen účastník konania. Príslušný orgán (najbližší nadriadený tomu, ktorý rozhodnutie vydal) po preskúvaní rozhodnutia ho zmení alebo zruší, ale len vtedy, ak bolo rozhodnutie vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením.

Pri rozhodovaní sa dbá na ochranu dobromyseľne nadobudnutých práv a vychádza sa z predpisov platných v čase vydávania rozhodnutia.

Proti mimoodvolaciemu rozhodnutiu sa možno odvolať. Rozhodnutím mimo odvolacieho konania nemožno zmeniť alebo zrušiť rozhodnutie po uplynutí troch rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia (územného či stavebného).

Možnosti verejnosti a skúsenosti

Tým, že podnet môže podať každý, sa umožňuje aj tej najširšej verejnosti prispieť k náprave rozhodnutia, ktoré bolo prijaté v rozpore so zákonmi. Podnet na mimo odvolacie konanie má zmysel vtedy, ak sa so stavbou nezačalo. Autori nemajú vlastné skúsenosti o uplatnení tohoto mimoriadneho opravného prostriedku pri územnom a stavebnom konaní.

O podnete na mimo odvolacie konanie môže v autoremedúre rozhodnúť aj ten orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, prípadný podnet je vhodné podať na oba orgány, ktoré sú oprávnené konať.

2.5.4. Protest prokurátora (SP)

Prokurátor je oprávnený podať protest proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy (v našom prípade proti rozhodnutiu samosprávy resp. štátnej správy), ktorým bol porušený zákon alebo iný všeobecne záväzný právny predpis.¹¹⁹⁾ Prokurátor je oprávnený podať aj upozornenie¹²⁰⁾ a môže podať aj návrh na začatie konania pred súdom¹²¹⁾

Možnosti verejnosti a skúsenosti

Podnet¹²²⁾ na prokuratúru môže dať ktokoľvek, nielen účastník konania. Odporúčame však konzultovať podanie podnetu s právnikom. Ak prokurátor pri preskúvaní rozhodnutia zistí porušenie zákonov, a podá proti rozhodnutiu protest, správny orgán môže svoje rozhodnutie zrušiť, alebo zmeniť. Ak protestu nevyhoví, odstúpi ho nadriadenému orgánu.¹²³⁾ Prokurátor podnetu informuje jeho podávateľa o spôsobe vybavenia. Podnet by mal byť vybavený do dvoch mesiacov.¹²⁴⁾

2.5.5. Správna žaloba (SP)¹²⁵

Fyzická a právnická osoba, ktorá tvrdí že bola rozhodnutím správneho orgánu ukrátená, môže podať proti právoplatnému rozhodnutiu (aj rozhodnutiu, proti ktorému zákon nepripúšťa opravný prostriedok), po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, správnu žalobu na súd. Žaloba sa musí podať do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia v poslednom stupni.

Žalobca musí byť zastúpený advokátom alebo komerčným právnikom, alebo sa môže zastupovať sám či jeho zamestnanec, ak majú právnické vzdelanie.

Možnosti verejnosti a skúsenosti

Podrobnosti neuvádzame, pre laickú verejnosť postačuje základná informácia o takejto možnosti, prípadné uplatnenie správnej žaloby i tak vyžaduje zastupovanie právnikom.

Žalobca musí počítať s poplatkom aj s tým, že možno bude musieť znášať súdne trovy ako aj s rizikom, že pri súčasnej deklarovanej zaťažnosti súdov, správna žaloba stratí zmysel, pokiaľ súd o veci nerozhodne včas.

3. ZÁVER

Pri zostavovaní tohto manuálu sme vychádzali z vlastných praktických skúseností. Verejnosť, a nielen jednotliví občania, ale aj zástupcovia mimovládnych organizácií, ktoré sa venujú ochrane životného prostredia, sa často pokúšajú zapájať do rozhodovania stavebných úradov. A veľmi často sa potýkajú s rovnakými problémami, s ktorými sa na nás obracajú. Niekedy ich dokonca zložitost' povolo'ovacieho procesu odradí od pôvodného odhodlania – chrániť životné prostredie, najmä ak nemajú k dispozícii pomoc ochotného právnika alebo zdatného úradníka.

Preto sme zostavili tento manuál, ktorý je bezplatne prístupný aj na internete, na adrese www.eia.sk. Tak ako zvyčajne, upozorňujeme na časté zmeny legislatívy. Tento manuál bol zostavený v júli 2004. V súčasnosti prebiehajú zmeny niekoľkých významných predpisov, napríklad zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Vstupom Slovenska do Európskej únie nám vznikla povinnosť prebrať do našej legislatívy aj smernice EÚ. Vyspelé demokratické krajiny vyžadujú transparentnosť povolo'ovacích procesov širším spôsobom, ako sme zvyknutí, otvárajú konania aj pre rôzne mimovládne organizácie, ktoré sa venujú ochrane životného prostredia. Veríme, že náš manuál pomôže verejnosti pri najzákladnejšej orientácii v problematike, aj keď nebude po ruke právnik či úradník.

Autori

VYSVETLIVKY

- 1) Keď hovoríme v tomto manuáli o stavbách, máme na mysli aj niektoré činnosti, alebo opatrenia, ktoré musia byť povolené príslušným úradom – v našom prípade stavebným úradom. A podobne, ak hovoríme o činnostiach, myslíme tým aj stavby.
- 2) Posudzovaniu vplyvov na ŽP a územnému plánovaniu sa venujeme v samostatných manuáloch: Účasť občanov pri posudzovaní vplyvov na ŽP a Účasť občanov na územnom plánovaní.
- 3) označeniu „konzument životného prostredia“ sme sa venovali v manuáli Účasť občanov pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- 4) Aj o trvalo udržateľnom rozvoji (v skratke TUR) hovoríme v manuáli Účasť občanov pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- 5) o posudzovaní a povoľovaní hovoríme v samostatnej kapitole v manuáli Účasť občanov pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Iba pripomíname, že pojem „povoľovanie“ sa používa v rôznych predpisoch a nie vždy môže byť zřejmé, ktoré rozhodovanie úradov podľa osobitných predpisov môžeme zaradiť medzi povoľovanie činností a stavieb (pozri § 9 ods. 4 a § 23 zákona č. 127/1994 Z. z.) a ktoré nie.
- 6) Úmyselne hovoríme „najmä“, pretože povoľovanie ako pojem, nie je presne definovaný a môžeme pod ním rozumieť vydávanie rôznych súhlasov (rozhodnutí) podľa rôznych osobitných predpisov, napríklad podľa predpisov o vodách, ovzduší, odpadoch, banských, lesných predpisov a pod., ale základným povolením pre umiestňovanie nových tavieb a vykonávanie nových činností, je územné rozhodnutie. Po ňom nasleduje stavebné povolenie. Väčšina stavieb sa povoľuje stavebným povolením. Územné aj stavebné konanie upravuje stavebný zákon. Sú však výnimky, kedy sa stavebné povolenie vydáva podľa osobitných predpisov (napríklad vodné stavby sa povoľujú podľa vodného zákona a stavebným úradom je príslušný Krajský úrad životného prostredia), ... Stavebné povolenie pre niektoré stavby sa vydáva v tzv. integrovanom povoľovaní podľa zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia č. 245/2003 Z. z.. Ďalšie príklady a podrobnosti si povieme v príslušnej kapitole.
- 7) čiže pre potreby tohto manuálu : rozhodovaním v správnom konaní (alebo inak povedané územným konaním výsledkom ktorého je územné rozhodnutie a stavebným konaním, výsledkom ktorého je stavebné povolenie)
- 8) pozri § 140 stavebného zákona
- 9) Pozri § 3 a 4 správneho poriadku, upozorňujeme na aktuálny stav, osobitne na novelu č. 527/2003 Z. z.
- 10) Pozri § 140 stavebného zákona
- 11) Pozri § 4 ods. 2 správneho poriadku
- 12) Pozri čl. IX kompetenčného zákona č. 416/2001 Z. z. v znení zákona č. 103/2003 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Pozri aj § 117 stavebného zákona.
- 13) Pozri § 13 a § 27 zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.
- 14) pozri § 117 ods. 1 stavebného zákona, zmenený zákonom č. 103/2003 Z. z.
- 15) pozri čl. 2 ods. 2 ústavy SR č. 460/1992 Zb.
- 16) pozri § 118 stavebného zákona, zmenený zákonom č. 103/2003 Z. z. a pozri § 4 písm. b ods. 1 zákona č. 608/2003 Z. z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie...
- 17) pozri § 123 stavebného zákona
- 18) Pozri § 119 stavebného zákona
- 19) pozri § 120 stavebného zákona
- 20) pozri § 34 a § 59 stavebného zákona
- 21) pozri § 34 ods. 1 stavebného zákona
- 22) pozri § 61 ods. 1 a 5 stavebného zákona
- 24) pozri ust. § 139 ods. 1 a osobitne § 139 ods. 2 písm. d) stavebného zákona

25) pozri § 34 ods. 3 stavebného zákona

26) pozri § 62 ods.1 písm. c) správneho poriadku

27) vyplýva to aj z § 34 ods. 1 a § 59 písm. c) stavebného zákona, aj z § 9 ods. 4 zákona č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v návaznosti na odkaz č. 4-ktorý vymenováva príklady rozhodovania o povolení činnosti či stavby

28) V prípade výstavby benzínového čerpadla na sídlisku Radvaň ústavný súd rozhodol, že ak má stavebný úrad pochybnosti o tom, či ten, kto sa dožaduje účasti je, alebo nie je účastníkom konania, je povinný o tom rozhodnúť rozhodnutím v správnom konaní.

29) O tejto problematike sme podrobne hovorili v manuáloch o Účasti verejnosti v posudzovaní vplyvov na životné prostredie a O účasti verejnosti v územnom plánovaní.

30) Uvedieme niekoľko príkladov, keď verejnosť tvrdila, že je účastníkom územného alebo stavebného konania.

Prvý príklad je z povoľovania benzínového čerpadla na sídlisku Radvaň v Banskej Bystrici. Stavebný úrad nepriznal občanom právo účastníka, ale nevydal o tom rozhodnutie v správnom konaní. O veci rozhodol ústavný súd, podľa ktorého postupoval stavebný úrad v rozpore s ústavou.

V Novom meste nad Váhom tvrdilo občianske združenie, že jeho práva sú dotknuté výstavbou parkovísk na námestí. Stavebný úrad rozhodol, že združenie nie je účastníkom konania.

V Pezinku tvrdili jednotliví občania, že ich práva môžu byť dotknuté výstavbou skládky odpadov, ktorá ich ovplyvní zápachom. Tvrdenie opierali o konkrétnu skúsenosť so starou skládkou, od ktorej bola novonavrhovaná skládka vzdialená len zopár desiatok metrov. Stavebný úrad pozval občanov ako riadnych účastníkov na ústne konanie. Pri iných konaniach o starej skládke však nastala kuriózna situácia. Prvostupňový OÚ nepochyboval, že občania (ktorí uplatnili tvrdenie podľa § 14 správneho poriadku) sú účastníkmi konania. V odvolacom konaní však KÚ občanom postavenie účastníka nepriznal a názor KÚ potvrdilo aj MŽP SR. O veci rozhodovali dva senáty Najvyššieho súdu, oba v rozsudku potvrdili právo občanov na účasť v konaní. Rozsudky v čase písania manuálu nenadobudli právoplatnosť, lebo ministerstvo sa odvolalo.

V Ružomberku prebiehalo zlúčené územné a stavebné konanie na jednu zo stavieb komplexnej rekonštrukcie závodu NSCP, ktorá sa posudzovala aj v procese EIA. Vzniklo aj občianske združenie OCHRANA OVZDUŠIA DOLNÝ LIPTOV, ktoré podľa §9 ods. 4 zákona č. 127/1994 Z. z. malo byť účastníkom správneho konania, v ktorom sa rozhoduje o povolení danej činnosti podľa osobitných predpisov. Okresná hygienička v tomto zlúčenom konaní ako DOŠS vydávala posudok podľa zákona o zdraví ľudí, rozhodnutím v správnom konaní. Združenie tvrdilo, že je účastníkom konania. Napriek tomu hygienička vydala rozhodnutie, ale združeniu nedala možnosť vyjadriť sa k podkladom jej rozhodnutia. Rozhodnutie zaslala združeniu so sprievodným listom, z ktorého vyplývalo, že združenie považuje za účastníka konania. Ale postupom hygieničky združenie nemohlo uplatniť v konaní viaceré závažné námietky. Z toho dôvodu dalo združenie proti posudku hygieničky odvolanie. V stavebnom konaní teda chýbal právoplatný posudok, čiže chýbal právoplatný povinný podklad pre vydanie rozhodnutia podľa stavebného zákona. Napriek tomu stavebný úrad vo veci rozhodol a stavbu povolil.

Z týchto príkladov vidno, že stavebný úrad môže na tvrdenie právnických alebo fyzických osôb reagovať rôzne.

31) pozri § 35 stavebného zákona

32) povinné náležitosti návrhu na vydanie územného rozhodnutia pozri § 35 ods. 1 stavebného zákona a § 3 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z.. Povinné náležitosti žiadosti o stavebné povolenie pozri § 58 stavebného zákona a § 8 vyhlášky MŽP č. 453/2000 Z. z.

33) Pozri § 23 zákona č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

34) Pozri § 88 a stavebného zákona

35) pozri § 35 ods.2 a § 60 ods. 1 a 2 stav. zákona

36) pozri kap. 2.2

37) pozri § 24 správneho poriadku

38) pozri § 36 ods. 4, § 42 ods. 2, §61 ods. 4 a §69 stavebného zákona a § 26 právneho poriadku.

39) podľa novely správneho poriadku č. 527/2003 Z. z., t. j. §3 ods. 5 správneho poriadku, sú správne orgány povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným

spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti.

40) pozri § 62 správneho poriadku

41) pozri § 65 správneho poriadku

42) pozri § 27 a § 49, § 63 ods.3, § 68 správneho poriadku, ale aj § 250b občianskeho súdneho poriadku, z. č. 99/1963 Zb.

43) pozri § 36 ods. 2 a § 61 ods. 2,3 stavebného zákona

44) pozri § 27 a § 49 správneho poriadku

45) pozri § 54 ods. 2 správneho poriadku

46) pozri § 63 ods.3, § 68 ods. 1 správneho poriadku

47) pozri § 250b občianskeho súdneho poriadku, z. č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov

48) pozri § 35 ods. 2 a § 60 ods. 1 a 2 stavebného zákona.

49) pozri § 30 zákona o správnom konaní.

50) V niektorých špecifických prípadoch len vyznačením v spise, pozri § 30 ods. 3 správneho poriadku

51) pozri § 30 ods. 2 a § 53 správneho poriadku

52) pozri § 29 správneho poriadku

53) Príklad: pri povoľovaní jednej zo samostatných stavieb rekonštrukcie prevádzky NSCP v Ružomberku, vyjadrili zástupcovia občianskeho združenia OCHRANA OVZDUŠIA DOLNÝ LIPTOV svoj názor na neplatnosť niektorých povinných podkladov územného konania. Spochybnili správu o hodnotení z procesu EIA a podali v tejto veci aj podnet na prokuratúru. Okrem toho sa odvolali voči posudku hygienika a navyiac neboli z chybného postupu orgánu štátnej správy ani účastníkom povoľovania podľa zákona o ovzduší. A preto v územnom konaní tvrdili, že spomínané povinné podklady nie sú právoplatné a žiadali prerušenie konania. Úradníčka na ústnom konaní prehlásila, že konanie prerušuje a účastníci sa bez zápisnice rozišli. Na druhý deň však vydal stavebný úrad rozhodnutie, ktorým navrhovanú stavbu povolil. Týmto postupom bolo porušených niekoľko pravidiel, najmä však združenie nemohlo v konaní uplatniť ďalšie námietky a návrhy ani klásť znalcom otázky, ani sa vyjadriť k ďalším podkladom, ktoré v čase prerušenia konania neboli vôbec známe, napríklad rozhodnutie orgánu ochrany ovzdušia a ochrany vôd.

54) pozri § 36 ods. 1 a § 61 ods. 1 stavebného zákona.

55) pozri § 36 ods. 2 a § 61 ods. 2,3

56) pozri § 61 ods. 5 stavebného zákona.

57) pozri § 4 ods. 2 správneho poriadku.

58) pozri § 27 ods. 3 správneho poriadku

59) pozri základné pravidlá konania, § 4 ods. 2 správneho poriadku

60) pozri oddiel 2, § 9 až 13 správneho poriadku.

61) Pozri §119 ods. 3 stavebného zákona

62) pozri § 38 a) a § 65 stavebného zákona.

63) pozri § 39a ods. 4 stavebného zákona

64) pozri § 39a ods. 3 stavebného zákona, kde sú uvedené prípady, kedy sa územné rozhodnutie nevyžaduje, v ostatných prípadoch sa vyžaduje.

65) Podobný prípad, aký popisujeme, nastal v Ružomberku, pri povoľovaní rekonštrukcie NSCP. Občianske združenie, ktoré bolo účastníkom zlúčeného územného a stavebného konania sa odvolalo voči rozhodnutiu stavebného úradu z viacerých dôvodov, okrem iného aj preto, že nešlo o drobnú stavbu a nejestvoval územný

plán zóny a preto nebol dôvod na zlúčené konanie. V odvolacom konaní Krajský úrad uznal túto námietku a rozhodol, že sa jedná o stavebné povolenie. Pri takomto závere v tomto konaní však stavebný úrad nespĺnil jednu zo svojich základných povinností, ktoré mu v stavebnom konaní ukladá stavebný zákon (§ 62 ods. 1 písm. a), vôbec nepreskúmal, či dokumentácia spĺňa zastavovacie podmienky určené pôvodným územným rozhodnutím.

Taktiež aj rozhodnutie a podmienky, ktoré stanovil hygienik vo svojom posudku pre

66) pozri § 41 stavebného zákona

67) pozri § 106 ods. 2 písm. b) a ods. 3 písm. a) a d)

68) pozri § 36 ods.2 a § 61 ods.2 stavebného zákona

69) pozri § 23 správneho poriadku

70) pozri § 33 ods. 1 správneho poriadku

71) pozri § 22 správneho poriadku

72) pozri § 37 stavebného zákona.

73) pozri § 32 správneho poriadku

74) Pozri § 60 stavebného zákona, ale aj z § 8 ods. 2 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 stavebného zákona, kde sú definované požiadavky na obsah stavebného povolenia, z ktorých vyplývajú základné povinné podklady pre vydanie stavebného povolenia.

75) pozri obsah dokumentácie, ktorý stanovuje § 9 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000

76) pozri § 58 ods. 2 stavebného zákona

77) pozri manuál o účasti verejnosti v územnom plánovaní

78) pozri aj manuál o Účasti verejnosti v posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

79) Pozri ČL.2 ústavy SR č. 460/1992 Zb. V tejto veci bolo pod č. 1 uverejnené vo Vestníku Vlády SR č. 1/2003 stanovisko Konzultačného zboru Ministerstva SR pre aplikáciu správneho poriadku, ktoré sa vzťahuje k priestupkovému konaniu ale z odôvodnenia vyplýva, že zásadu možno uplatniť aj na iné správne konania.

80) Pozri § 40 správneho poriadku

81) Pozri § 43 správneho poriadku

82) pozri § 50 správneho poriadku

83) pozri § 49 ods. 2 správneho poriadku

84) pozri §117 ods. 3 stavebného zákona (túto požiadavku zaviedol zákon č. 103/2003 Z. z., ktorým bol zmenený stavebný zákon)

85) pozri § 94 a § stavebného zákona

86) pozri § 86 stavebného zákona.

87) pozri § 33 ods. 2 správneho poriadku

88) pozri § 36 ods. 1 a § 61 ods. 1 stavebného zákona

89) § 46 a § 47 správneho poriadku

90) pozri § 47 správneho poriadku

91) pozri § 47 ods. 2 správneho poriadku

92) pozri § 47 ods. 1 a 3 správneho poriadku

93) pozri § 47 ods. 4 správneho poriadku

94) pozri § 34 ods. 5 správneho poriadku

95) pozri § 3 ods. 3 a 4 správneho poriadku

96) pozri § 39a stavebného zákona

-
- 97) pozri § 39b stavebného zákona
- 98) pozri § 39c stavebného zákona
- 99) pozri § 39d stavebného zákona
- 100) § 66 stavebného zákona a § 10 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z.
- 101) pozri § 4 ods. 2 a § 10 ods. 2 vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z.
- 102) pozri § 3 ods. 3, písm. d vyhlášky MŽP SR č. 453/2000 Z. z.
- 103) známy je aj prípad súhlasného územného rozhodnutia o umiestnení skládky odpadov v Nižnom Čaji pri Košiciach, ktoré bolo vydané napriek nesúhlasnému záverečnému stanovisku - pozri publikáciu Účasť verejnosti pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- 104) Pozri § 42 a § 69 stavebného zákona.
- 105) Pozri § 24 správneho poriadku, najmä ods. 2 a 3
- 106) Pozri § 52 správneho poriadku
- 107) pozri § 40 ods. 1 stavebného zákona
- 108) pozri § 40 ods. 2 stavebného zákona
- 109) pozri § 39d ods. 2 a § 40 ods. 3 stavebného zákona
- 110) pozri § 39c ods. 4 a § 39d ods. 4 stavebného zákona
- 111) pozri § 67 ods. 2 stavebného zákona
- 112) pozri správny poriadok, § 53 až 61
- 113) pozri § 53 správneho poriadku.
- 114) Pozri kompetencie ministerstiev v zákone č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy, v znení z. č. 139/2003 Z. z. A pozri § 2 písm. b) ods. 8. a § 4 písm. b) ods. 1. zákona č. 608/2003 Z. z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie
- 115) Pozri § 60 správneho poriadku
- 116) pozri § 62 až 64 správneho poriadku
- 117) pozri § 62 ods. 1 správneho poriadku.
- 118) Pozri § 62 ods. 3 správneho poriadku
- 119) pozri § 65 až 68 správneho poriadku
- 120) pozri najmä § 21 ods. 1 písm. a) bod 4. a § 22 ods. 1 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v znení neskorších predpisov
- 121) pozri § 28 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v znení neskorších predpisov
- 122) pozri § 21 ods. 2 písm. c) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v znení neskorších predpisov
- 123) pozri § 31 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v znení neskorších predpisov
- 124) pozri § 69 správneho poriadku
- 125) Pozri § 33 ods. 1) a ods. 2) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, v znení neskorších predpisov
- 126) pozri § 247 až 250k občianskeho súdneho poriadku